

SÁRÁND KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA - 2017

TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

Sáránd község Önkormányzata
Sáránd
Nagy utca 44.
4272

Megbízó:

LA-URBE Építésziroda Kft.
Budapest
Tűzoltó utca 21.
1094

Tervező:

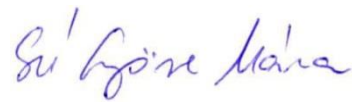
SÁRÁND KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLSZTÉSI KONCEPCIÓJA
TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY
ALÁÍRÓLAP

Vezető településtervező

Lautner Emőke
TT-1-05-79
LA-URBE KFT.

Tervező

Szarkáné Györe Mária
településmérnök
TT-05-0460

Ügyvezető

Lautner Emőke
LA-URBE KFT.

Budapest, 2017. július hó

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT	7
1.1 Sáránd történeti leírása	7
1.2 Sáránd településszerkezetének történeti kialakulása	9
1.3 Sáránd régészeti örökségének felmérése	13
1.4 A védett műemléki értékek települési értékleltára	14
1.4.1 Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek	14
1.4.2 Az országos építészeti örökség elemei	14
1.4.3 Nyilvántartott régészeti lelőhelyek	16
1.5 A helyi építészeti örökség értékei, települési értékleltára	18
1.5.1 Településképi jelentőségű útvonalak, közterületek	18
1.5.2 Helyi értékvédelmi terület	23
1.5.3 Helyi egyedi védelemre érdemes építmények	24
2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK HATÁSELEMZÉSE	32
2.1 A VÁLTOZÁSOK ISMERTETÉSE	32
2.1.1 Településhálózati változások	32
2.1.2 Népeség, életmód, társadalom változása	32
2.1.3 Településszerkezeti, tájhasználati, területfelhasználási és beépítettségi változások	32
2.3.1.1 Külterület területfelhasználása és változásai	33
2.3.1.2 Belterület területfelhasználása és változásai	34
2.1.4 Infrastrukturális változások	35
2.1.4.1 Közlekedési infrastruktúra	35
2.1.4.2 Közmű infrastruktúra	36
2.2. A VÁLTOZÁSOK HATÁSAI	37
2.2.1 A változtatások hatása a régészeti örökségre	37
2.2.2 A változtatások hatása a történeti településre, település- és tájszerkezetre	37
2.2.3 A változtatások hatása a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre	38
1.SZ. MELLÉKLET: ÉRTÉKLELTÁR	40

BEVEZETÉS

Jelen Települési örökségvédelmi hatástanulmány a „Kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról” szóló 496/2016. (XII. 28.) Korm. rendelet IV. fejezet 35. 68- 69. § szerint, a 12. mellékletben előírt tartalommal készült.

A tanulmányhoz felhasználásra került a Településfejlesztési koncepcióhoz készített Megalapozó vizsgálat, korábbi vizsgálati anyagok, Sáránd közigazgatási területére vonatkozó rendezési tervek, a Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság nyilvántartási hatóságának 2017. februári adatszolgáltatása, a Mapire rendszer adatbázisában szereplő különféle történelmi térképek, történelmi, régészeti, és művészettörténelmi szakirodalmak.

Az épített környezet értékeit helyszíni bejárás során 2017-ben készített fotókkal dokumentáltuk. Az értékek megjelenítésére felhasználtuk a legfrissebb digitális alaptérképet, valamint a Google műholdas légi felvételeit.

A hatástanulmány készítői egyúttal nyilatkoznak arról, hogy a tanulmány készítéséhez szükséges képesítéssel, gyakorlattal és szakértői jogosultággal rendelkeznek, szerepelnek a Miniszterelnökség által vezetett Régészeti és Műemléki szakértői névjegyzékben régész, ill. műemléki szakértőként.

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1.1 SÁRÁND TÖRTÉNETI LEÍRÁSA

Sáránd a mai Hajdú-Bihar megye igen korai alapítású településeinek egyike. Nevének első okleveles előfordulása Sarang formában már jóval a tatárjárás előttről, 1219-ből való. A kora Árpád-kori településekre vonatkozóan alig áll ugyan rendelkezésre okleveles adat, ám birtoklástörténeti körülményekből joggal lehet arra következtetni, hogy nem kizárt az egészen korai eredet sem.

Az Ákos-nem tagjai a XI. században már bizonyosan megjelentek a Berettyó-Kékkálló vidékén, akik a királyi birtokként megült Sárándon a tatárjárás előtt részt szereztek.

Első ismert birtokosa Márton úr, később Bakó, akiről sokáig Bakó-Sáránnak is nevezték a helységet.

A váradi egyházmegye évkönyvei – a váradi püspöki (1291-94) és a pápai tizedjegyzék (1334-35) – szerint a XIII. század végén a faluban már szervezett egyház és templom volt.

Sáránd – legalábbis részben – a XIV. század derekára már egyre inkább jellegzetes, kismemesi birtok, a feljegyzések szerint 1552-ben Czibak Imréné és Sárándi Mihály örököséié volt. A mintegy 30 portával rendelkező falu a korabeli településviszonyok közepette már viszonylag jelentékeny nagyságrendet képviselt.

Nemzeti fejedelmeink közül Bocskai neve e tájon olyan híró, mint Bethlen Gáboré Alsó-Fehérben, a Rákóczyaké a Hegyalján s Beregben, Lorántffy Zsuzsannáé Zemplénben.

Bocskai hálás volt a hajdúk iránt, a törökök ellen vívott harcban. Dicsőséges hadjáratát bevégezve, 1606-ban Komádi, Mező-Sas, Berettyó-Újfalu, Kaba, Derecske, Tépe, Konyár, Bagos, Sáránd, Mikepércs, Bagamér, Félegyháza és Kölesér, illetőleg Szalonta községekbe telepíti le az általa kiváltságokkal és szabadalmakkal megajándékozott hajdúkat. E hajdú községek katonai eredete most is leolvasható pecsétjeikről, Sárándban vitézkedésük jeléül a kardos magyar vitéz található.

Sáránd életében gyökeres fordulatot hozott a hajdú kiváltságolás, amely a XVII. század elején a „kishajdú” települések sorába emelte. Az erdélyi törvénytár (Approbata Constitutiones) 1626-ban már a hajdúvárosok sorában említi, így a település a hajdúvitézek birtokában volt.

Az a vidék, mely megszabadult a töröktől, huszonekét év múlva ugyanazon hatalom áldozatául esett. A közeli Várad (Nagyvárad) török kézre kerülése (1660) után a lakosság a megszállónak dézsmát és harminc magyar forint cenzust fizetett. Talán ennek és a szerencsének köszönhető, hogy a hódoltság alatt is életben maradt Sáránd.

A félhold uralma ezentúl már nem sokáig tartott. 1686-ban Szent-Jobb vára ismét keresztény kézre került. 1692-ben Várad is visszakerült és a következő évben végkép kivonult a török a megye területéről. Előtte azonban Diószegtől és Derecskétől le a déli határig irtó háborút vitt a lakosság ellen, fölégetett mindent, mi útjába esett. Sáránd még így is néptartó hely maradt, míg sok település elnéptelenedett, vagy teljesen elpusztult.

A szatmári béke az ország más, szerencsésebb vidékein békességet hozott: Biharmegye magyar lakosságának állandó nyugtalanságot. A hajdúságot, I. Lipót, fegyveres szolgálata alól még 1700-ban fölmenti, és dézsma alá veti, eleve is kilátásba helyezvén, hogy mihelyt megtollasodnak, taksát is fizessenek. A hajdúk és székelyek tömeges nemességét nem ismerték el. A hódoltság súlyos következményeként a meggyengült, katonai erejét és szerepét elvesztő településeket, köztük Sárándot is az udvar a helyettük fizetett hadi költség fejében Eszterházy Pál nádornak adományozta zálogba. Eszterházy Sárándot ismét jobbágyi függésbe taszítva, derecskei uradalmához csatolta. A bevezető és beiktató rendelet közhírré tétele megyszerte erős izgalmat és rémületet idézett elő. Eszterházyt birtokba vezető homo regiusnak több helyt fegyveresen álltak ellent a hajdúk úgy, hogy a szomszéd községekben kellett a beiktatást végrehajtani.

Tény, hogy az uradalomhoz való tartozás nemcsak a hajdú kiváltságoktól fosztotta meg a települést, hanem hosszú ideig vegetálásra is készítette.

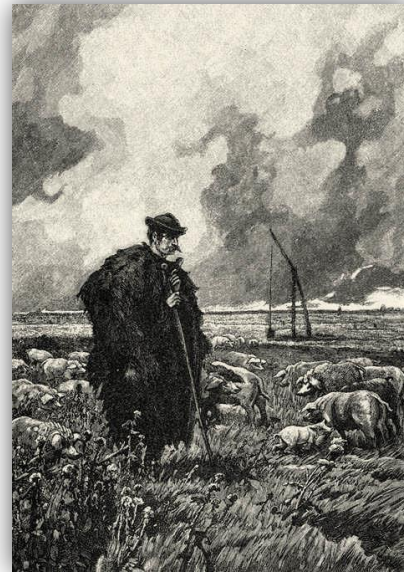
Eszterházy később a hajdú községekkel, így Sáránnal is szerződéses viszonyba lépett, s így ezek jobb helyzetbe jutottak, mint az urbéri elbánásban részesült jobbágyságok.

Sáránd történelmének jellegzetes vonása, hogy a XVI. század derekán Sáránd lakói áttértek a protestáns hitre, amelyet azóta is többségi vallásként őriznek.

A jobbágyság felszabadulását 1848-ban Sárándon is másutt is példás rendben ülték meg, és országgyűlési képviselőt választott a berettyóújfalui kerület.

A volt jobbágyság helyzete fokról-fokra javult, a bocskoros nemeseké ugyanolyan arányban hanyatlott.

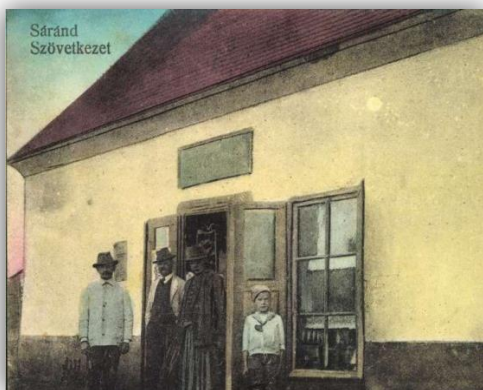
Végül az 1860-as években megszületett a birtok-elkülönítést szabályozó egyezség, amely a 3197 holdas határból 300 holdat hagyott az Esterházy család kezén, a többi végérvényesen a lakosságnak maradt. Az urbéri földek állami kárpótlás mellett paraszti tulajdonba mentek át. Ez megnyitotta az utat az önálló paraszti gazdálkodás erőteljesebb fejlődése előtt Sárándon is.

Forrás: Az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képekben – Bihari síkság

Sáránd történelmének talán egyik legfontosabb jellemzője, hogy képes volt fennmaradni. Nemcsak az élni akarásnak, hanem a szerencsének is köszönhető, hogy nyolc évszázados története során, vérvíztartós időkben, dacolva a tatárjárás, majd a török hódoltság megpróbáltatásaival, belső viszályokkal és harcokkal, túlélve pusztító járványokat, Sáránd mind a mai napig néptartó, sőt népesség gyarapító hely tudott maradni.

Sáránd népességmegtartó erejét bizonyítja, hogy 1785. évi II. József-féle első teljes körű magyarországi népszámlálás idején 928 lakosával, Sáránd már egy viszonylag jelentékeny településnek számított. A népesség ekkor 147 házában, ill. 163 háztartásban élt. Az első, immár hivatalos népszámlálásig, 1869-ig a népességszám 1437 főre emelkedett, 1880-ban pedig meghaladta a 1500 főt (1532 fővel). Ettől kezdve lassult a növekedés üteme, de népszámlálástól népszámlálásig mindig emelkedett a lélekszám, ami 1941-ben haladta meg a kétezres nagyságrendet (2050 fővel).

Az évtizedek folyamán Sáránd fokozatosan számottevő településsé vált, beilleszkedett a 19. szd. derekától lassanként modernizálódó hazai közigazgatási rendszerbe. Erre az időszakra főbb kontúrjait tekintve már kialakultak a települést mindmáig jellemző morfológiai jegyek és sajátosságok, s nem utolsósorban a falu jellegadó arculata.

A kiegyezést követően, főként a XIX. szd. végétől csendes fejlődés, konszolidált időszak vette kezdetét Sáránd életében. A község társadalmi-gazdasági helyzetét jelentős mértékben javította az a körülmény, hogy 1849-ben átadták a Debrecen-Létavértes

vasúti szárnyvonalat, amely mentén Sáránd is vasútállomáshoz jutott, s így módon könnyebbé és gyorsabbá vált a települések, mindenekelőtt Debrecen elérhetősége.

Sáránd esetében igazán dinamikus fejlődésről nem igazán beszélhetünk a XX. szd. első felében sem, a falu továbbra is szegény mezőgazdasági jellegű település maradt. A falu életében mindvégig a mezőgazdaság játszott meghatározó szerepet. Sajnos a mezőgazdaság nem tudott dinamizáló erővé válni, mert a birtokmegosztás kedvezőtlen volt. A 3919 katasztrális holdnyi összes terület 507 birtok között oszlott meg. A termőföld birtoknagyság csoportok szerint nagyon elaprózott volt, és igazán óriási területeket magukba foglaló nagybirtokok nem voltak jelen Sáránd mezőgazdaságában. (A birtokmegosztás ellentmondásait a későbbiekben az 1945. évi földbirtokreform igyekezett korrigálni).

Sáránd életében a két világháború emberi veszteségeket okozott. A II. világháború harcai Sáránd számára 1944. okt. 19-én fejeződött be, amely egyben új fejezetet is nyitott a település életében. Lendületes polgári fejlődés vette kezdetét a földreformmal. Megalakultak a demokratikus pártok. Politikai fordulat következtében egy új, eredményekben bővelkedő, de súlyos ellentmondásokról sem mentes korszak kezdődött, melynek során bekövetkezett a mezőgazdaság tulajdonviszonyainak gyökeres átalakítása, létrejött a szocialista típusú termelőszövetkezet (TSZ). 1950-ben Sárándon is kialakultak az új közigazgatási keretek. Az első tanácsválasztás eredményeként 1950 októberétől létrejött az önálló tanács Sárándon is, amelynek irányításával, s egyben az egész település érdekében köztisztviselőre méltó szerepet játszott Lengyel Mihály (1902-1977). Személyét és feleségét Csobay Emmát (1910-1998), a község Emike néniét mind a mai napi nagy tisztelet övezi a település lakói között.

Újabb nagy fordulópontra az 1990. évi rendszerváltás jelentett. Megalakult az új képviselő-testület, létrejött az immár független önkormányzat. Sáránd első polgármestere Szabó Antal lett, majd a tisztséget Nagy Józsefné töltötte be.

1.2 SÁRÁND TELEPÜLÉSSZERKEZETÉNEK TÖRTÉNETI KIALAKULÁSA

Sáránd településszerkezete történeti folyamatok eredményeként alakult ki, amelynek eredeti szerkezete megmaradt, majd kiegészült sakktáblás beépítésű részekkel lakóterületek alkotta szöveggel. Mindezt tükrözi az úthálózat, amelynek döntő része ma is a történelmi vonalak mentén fut.

A település fokozatosan nőtt, s vált az egykori halmaz szerkezetű faluból részben szabályos utcahálózatú községgé. A település mai meghatározó arculata a XIX.–XX. század idején alakult ki.

A történeti térképeken megismerhetjük a települések fejlődését. A Mapi-rendszer lehetővé teszi, hogy a Habsburg Birodalom illetve az Osztrák-Magyar Monarchia történelmi térképeibe betekintést nyerhessünk. E rendszer felhasználásával készült az alábbi munkarész Sáránd vonatkozásában:

Az I. katonai felmérés II. József idején 1763-1787-ig között készült:

Magyarország első katonai felmérése (josefinianus térkép) egy katonai topográfiai felmérés eredménye, és az első olyan térképmű, amelyik településszint alatt (utcák, házak, dűlők, stb.) ábrázolja a teljes országot.

Az 1763-1787 között készített felmérések idején jobbágyfüggésben lévő település térképén látható a mai 47. sz. út nyomvonala, mely már akkor is az egyik főközlekedési útként szolgált Debrecen felé. Az úttól keletre terül el a hagyományos településszerkezetű község, központjában a református templommal, melynek legelső változata 1572-ben már állt.

Ebben az időben már kirajzolódik a Bagosi út nyomvonala, bár még ezen a nyomvonalon nincs összeköttetésben vele, ez az út a település északi határvonalát képezi, nyugatról a Petőfi S. utca, keletről a Kossuth L. utca nyomvonala határolja. Fellelhetőek a mai Nagy utca, Ady E. utca és a Rákóczi utca vonalai is.

A települést nagyterjedésű gyeppek, legelők övezik, sűrű dűlőút-hálózattal.

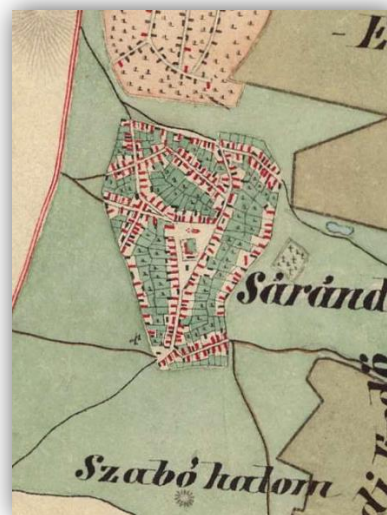
Részlet az I. katonai felmérés térképéből, mely 1763-1787 között készült (Forrás: mapire.eu)

A **II. katonai felmérés** (franciskánus térkép) I. Ferenc uralkodása idején, 1806-1869 között készült:

A második felmérés a jozefiniánus térkép tapasztalatai alapján, annak aktualizálásával, újramérésével, hibáinak kiküszöbölésével történt.

A település központjának háromszög alakú kiteresedése határozottan kirajzolódik. Az úthálózat által kialakított tömbökön kívül itt már megjelennek a telekosztások is, valamint egyre több épület látható. A szabálytalan utcahálózatot szabálytalan telekosztások követik, azonban jól látható az épületek elhelyezésében a rendezettség. Az épületek főként utcára merőlegesen az utcafronton sorakoznak, jól elkülönül a lakóudvar és a kertség.

Keleten a belterületen kívül megjelenik a temető területe, északon pedig Bodóháza kezdetleges utcarendszere és épületei. A 47-es főút itt már szabályosabb formában ábrázolódik.

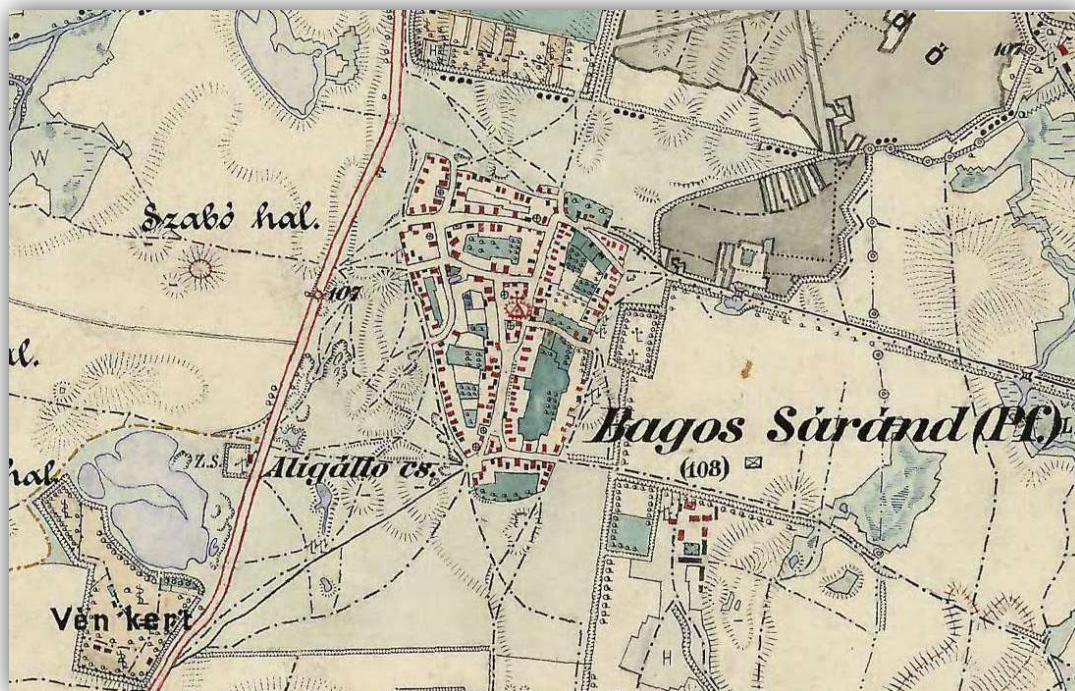

Részlet a II. katonai felmérés térképéből, mely 1806-1869 között készült (Forrás: mapire.eu)

A **Magyar királyság térképe** Ferenc József idején, 1869-1887 között készült:

A térkép a telekosztásokat nem szerepelteti, csak az utcahálózat által közrezárt lakóterületi tömböket. Ezen a térképen a település belterületének úthálózati rendszere egyre jobban hasonlít a mai elrendezéshez. Itt is jól elkülönülnek a lakóudvarok és a kertes területek. Területileg növekedés nem tapasztalható az előzőekhez képest, azonban sűrűsödés megfigyelhető a tömbök megosztásával létrejött utak mentén (mint pl. a Temető utca, vagy a Nagy utca vége).

A térkép Sárándot Bagos Sárándként jelöli.

Részlet a Magyar királyság térképéből, mely 1869-1887 között készült (Forrás: mapire.eu)

A Magyar királyság térképével azonos időben készült a **III. katonai felmérés térképe** (ferencjózsefi térkép):

A III. katonai felmérési térképen már láthatóak a vasútvonalak is és már jó látható a Bagosi összekötő út is.

Térképi ábrázolást tekintve az előzőhöz képest szegényesebb.

Részlet a III. katonai felmérés térképéből, mely 1869-1887 között készült (Forrás: mapire.eu)

1886-ban készült az a kéziratos **kataszteri térkép**, mely Sárándot Bagos-Sárándként említi. A térkép az eddigieknél részletesebben ábrázolja a település belterületét, sokkal részletesebben, mint a katonai felmérési térképek, ez egy földmérési alaptérkép, melyhez ingatlan nyilvántartási adatok is tartoznak. A kataszteri térkép tehát a vizsgált időszakban a földadó megállapításához végzett felmérések eredményeképpen készített, nagy méretarányú (1:2880) térkép.

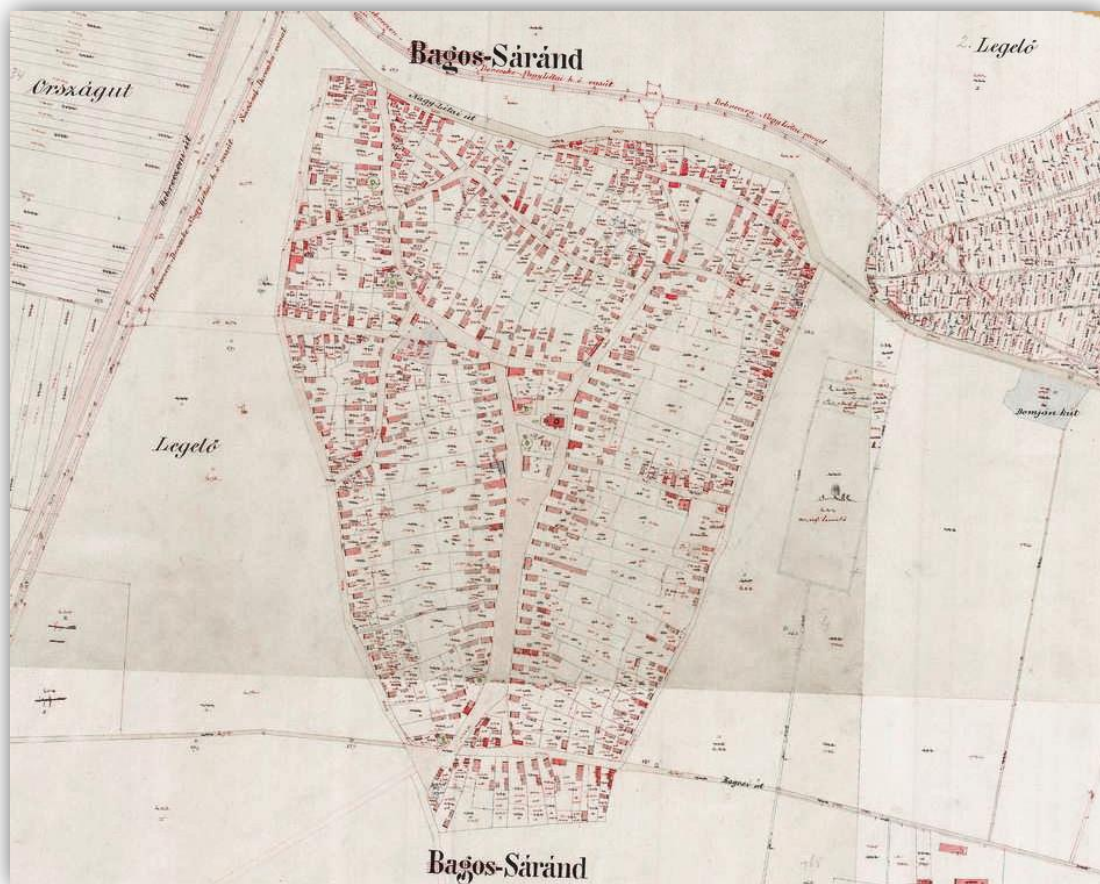
Itt már a telekosztásokon és a pontos épületfeltűntetésekön kívül helyrajzi számok is olvashatóak. A térkép nagy méretarányban ábrázolja a földbirtokok határait, ezeken belül a művelési ágakat, továbbá az épületeket, valamint általában mindazon tereprészeket és tereptárgyakat, amelyeket a méretarány lehetővé tett: pl. házakat, udvart, gazdasági épületeket, állandó építményeket, utakat, utcákat, tereket, vizeket, öntöző, lecsapoló és árvízvédelmi berendezéseket.

A térképekhez kataszteri telekkönyv is tartozott. A térkép és a telekkönyv között a helyrajzi szám jelentette a kapcsolatot. Az egykori központi Földmérési Térképtárban (Országos Kataszteri Térképtár) őrzött térképek a hozzájuk tartozó iratokkal együtt a következő gyűjteményekben kutathatók:

- Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) Adatszolgáltatási Osztály,
- Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNL OL) térképtár,
- Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Térképtár.

A kataszteri térkép részlete Sáránd településközpontjáról (Forrás: mapire.eu)

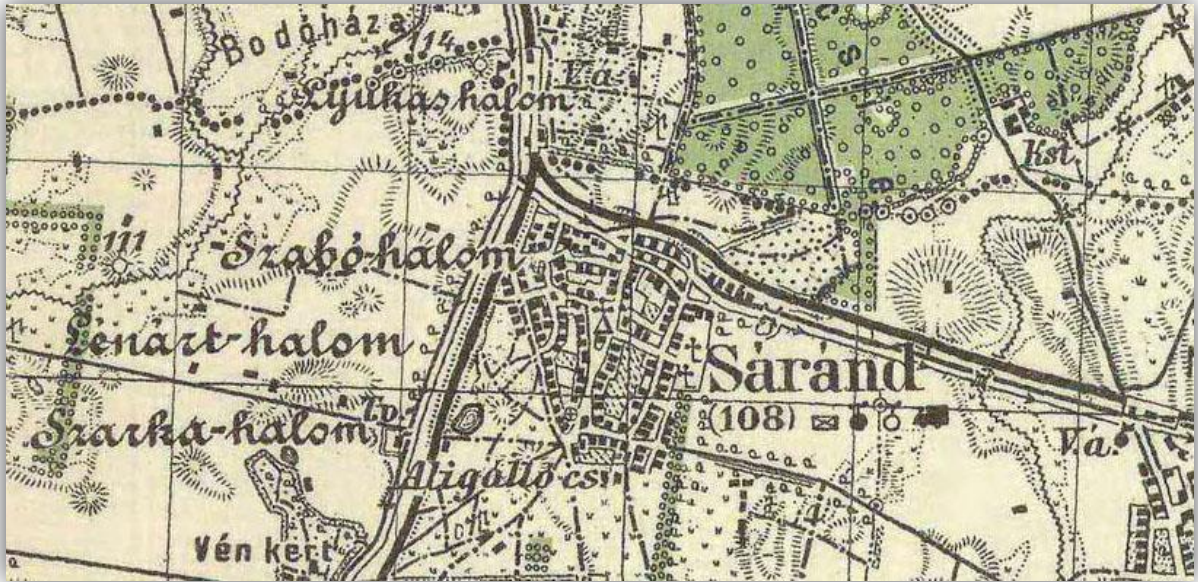

Részlet az 1886-os Kataszteri térképből (Forrás: mapire.eu)

Magyarország katonai felmérésének térképe 1941-ből való:

A III. katonai felmérési térképhez képest hasonló megjelenítéssel rendelkezik, annyi tartalmi változással, hogy itt már beépítésre került a mai Kossuth utca másik oldala és épületek jelennek meg a Petőfi S. utca túloldalán is. Ábrázolásra került a Kossuth utcával párhuzamosan futó mai Szabadság utca. A korábban külterületen elkülönülő temető ily módon már a település belterületével egybeolvad, azaz a település keleti irányban növekszik.

Egyértelmű jelölést kapnak a vasúti és közúti fő közlekedési vonalak.

Magyarország katonai felmérésének térképe 1941-ből (Forrás: mapire.eu)

A település további fejlődése során átlépte a közutak és vasutak korábban természetes településhatárt jelentő vonalát. Ezeken a területeken szabályos utcahálózat jött létre, szabályos egymáshoz hasonló telekosztásokkal.

1.3 SÁRÁND RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGÉNEK FELMÉRÉSE

A régészeti örökség felmérését a régészeti szakterületi munkarész tartalmazza.

1.4 A VÉDETT MŰEMLEKI ÉRTÉKEK TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

1.4.1 Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek

Sáránd közigazgatási területén nincsen az UNESCO kulturális vagy természeti világörökségi helyszínek közé felvett objektum, terület, és ilyen nem szerepel a magyarországi várományosi helyszíneket felsoroló jogszabályban sem. (27/2015. (VI. 2.) MvM rendelet a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről).

1.4.2 Az országos építészeti örökség elemei

A Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság nyilvántartási hatóságának 2017. februári adatszolgáltatása alapján az alábbi műemlék érinti Sáránd területét:

- Műemlék: Református templom (Sáránd, Nagy utca 46.)

Helyrajzi szám:	1
Törzsszám:	11270
Azonosító szám:	12031

A romantikus stílusú református templom 1866 és 1868 között épült Vécsey Imre tervei alapján. Az égetett téglából épített templom kelet–nyugati tengelyű, egyhajós épület, kontyolt nyeregtetővel. A hajó keleti vége egyenes, apszis záródású. Nyugati homlokzatához 30 méter magas torony kapcsolódik. A tornyot két oldalról rézsútos elhelyezkedésű, hatalmas támpillér erősíti. A toronysisak összetett formájú, törtvonalas. Az egész templom falsávokkal szakaszokra osztott, melynek tükrében vannak a szemöldökíves, félköríves záródású ablakok, illetve vakablakok. A mezők felső részén fogrovatos párkány található.

A belső tér 10×20 méteres. Korábban vakolt mennyezete és a templommal egyidős, szürkéskékre festett berendezése volt: padok (440 ülőhellyel), szószék, úrasztala, két fakarzat.

Az orgonát, mely a templomhajó keleti végében helyezkedik el, Angster József építette 1893-ban. A templomtoronyban két harang található, a kisebbik 246 kg-os, Hilzer Ignác öntötte 1874-ben, a nagyobbik 352 kg-os, Szlezák László öntötte 1923-ban. A szószéket és az úrasztalát népi iparművész által hímzett úri hímzéses terítőik díszítik.

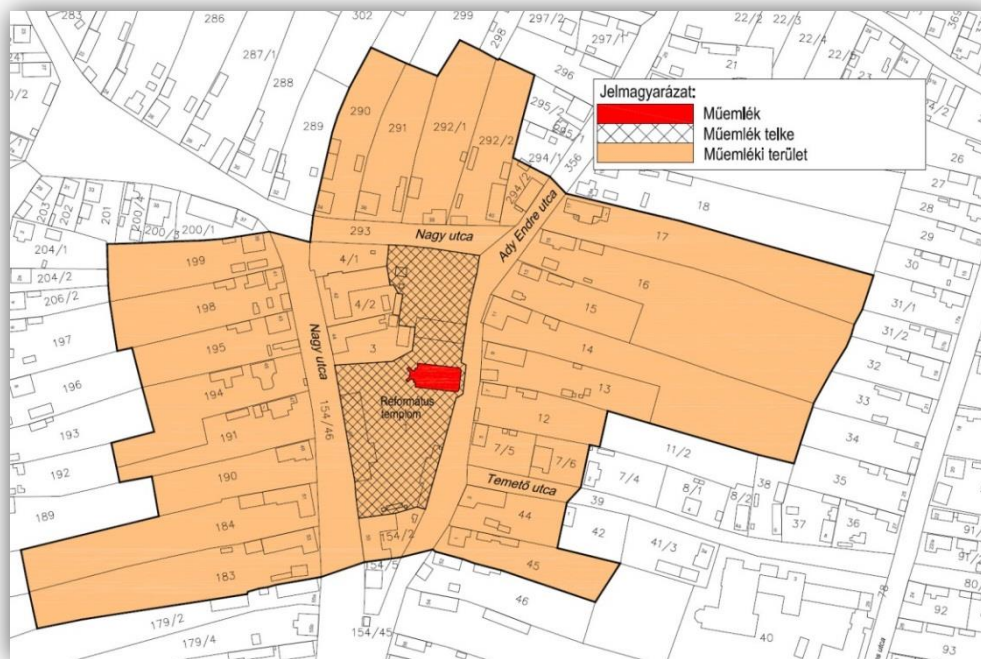
Forrás: Szászfalvi Imre lelkipásztor

A műemlék Református templom értékleltári adatlapja az 1. sz. mellékletben található.

A református templom műemléki környezete:

Helyrajzi szám:	184, 199, 198, 195, 194, 191, 183, 190, 3, 4/2, 4/1, 154/2, 7/5, 7/6, 12, 13, 17, 290, 291, 356, 154/46, 39, 44, 45, 293, 1, 16, 14, 15, 294/2, 292/2, 292/1
Törzsszám:	11270
Azonosító szám:	12791

Országosan védett műemlék (Református templom) és műemléki környezete

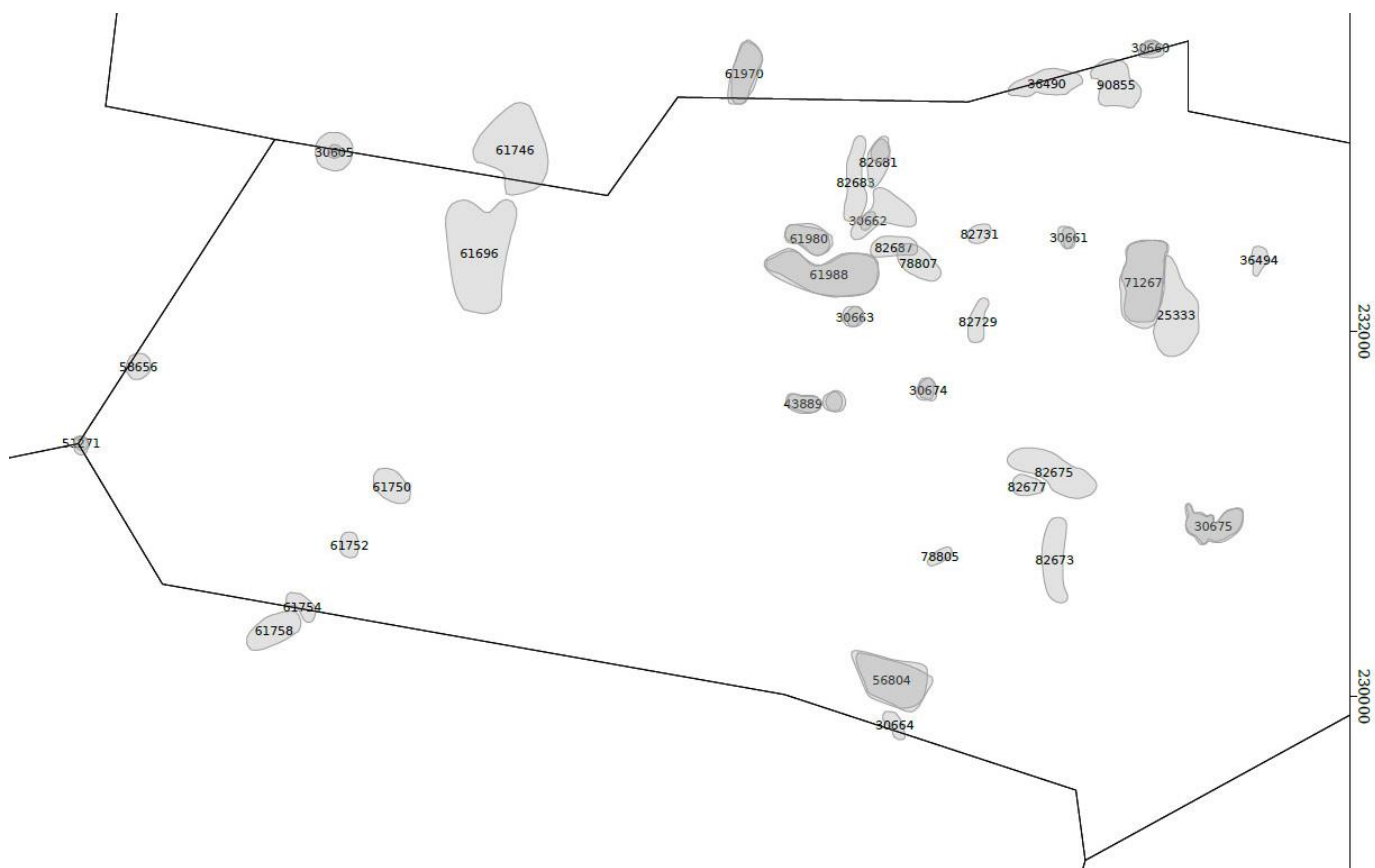
Légi felvétel a műemlék Református templomról és műemléki környezetéről

1.4.3 Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

A Miniszterelnökség Kulturális Örökségvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság nyilvántartási hatóságának 2017. februári adatszolgáltatása alapján az alábbi régészeti lelőhelyek érintik Sáránd területét:

Azonosító	Település	Leelőhely szám	Név	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
30664	Derecske	8	Baksa-halom	077, 052/2	842864	229843
61758	Derecske	56	Köselypart	092, 057/1, 057/2, 057/3	839462	230360
61746	Mikepércs	16	Hosszú-dűlő	038/1, 093/6	840783	232998
61970	Mikepércs	21	Városréti-legelő	024/55, 024/41, 024/6, 024/5, 024/4, 024/3, 024/42, 024/10, 024/11, 024/12, 024/33, 096/35	842038	233415
25333	Sáránd	1	Testhalmok	048/15, 231/43, 231/44, 231/32, 231/45, 231/33, 231/42, 231/21, 231/20, 231/22, 231/50, 231/41, 231/14, 231/36, 048/6, 048/12, 045/1, 048/8, 231/52, 702/8, 231/29	844406	232091
30605	Sáránd	2	Kornyó-halom	093/2, 093/7, 038/41, 093/1, 086/4	839791	232985
30660	Sáránd	3	Lyukas-halom	0112/5, 014/5	844265	233554
30661	Sáránd	4	Szabó-halom	0107/21, 0107/22, 0107/23	843817	232514
30662	Sáránd	5	Csuka-halom	096/15, 096/17, 096/25	842717	232606
30663	Sáránd	6	Lénárd-halom	075/19, 075/18, 075/20, 0101	842636	232081
30674	Sáránd	7	Szarka-halom	075/11	843033	231680
30675	Sáránd	8	Tornyos-halom	038/4, 038/9, 038/12, 038/8	844610	230934
36490	Sáránd	9	Locsogó	0107/44, 0107/45, 0111, 014/9	843728	233370
36494	Sáránd	10	Református templom	154/2, 3, 4/2, 4/1, 1, 7/5, 12, 13, 14, 356	844861	232393
58656	Sáránd	11	Határ-halom	086/28, 065/140, 072, 073/51, 073/2	838719	231807
58657	Sáránd	12	Határ-halom II.	096/19, 096/20, 096/23, 096/22, 096/21	842786	232987
43200	Sáránd	13	Diós-domb	075/26, 075/27, 075/28, 075/29	842525	231613
43889	Sáránd	14	Diós-domb melletti halom	075/21, 075/22, 075/23, 075/24, 075/25, 077	842361	231603
51271	Sáránd	15	Határ-halom III.	086/36, 073/2, 073/49, 073/48, 099, 0100	838404	231372
56804	Sáránd	16	Juh-kút-dűlő	052/2, 052/79, 052/77, 052/76, 052/78, 052/49, 052/71, 071, 051	842847	230090
61696	Sáránd	17	Kis-Szilas	083/7, 083/27, 093/4, 093/7, 093/3, 093/5, 093/6	840587	232431
61750	Sáránd	18	Közép-dűlő	085/2, 085/1, 085/3, 085/11	840107	231151
61752	Sáránd	19	Gyönyörű-lapos	085/14, 085/12	839876	230828
61754	Sáránd	20	Köselypart	085/14, 092	839617	230494
61980	Sáránd	21	Háromkúti-dűlő I.	096/31, 096/14, 096/33, 096/15	842392	232512

Azonosító	Település	Lelőhely szám	Név	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
61988	Sáránd	22	Háromkúti-dűlő II.	0104/9, 0102/1, 0103, 0104/17, 0104/16, 0104/15, 0104/14, 0104/13, 0104/12, 0104/11, 0104/10, 0104/8, 0104/7, 0104/6, 0104/5	842489	232318
71267	Sáránd	23	Testhalmok 2.	0107/28, 0107/29, 0107/78, 048/1, 048/6, 048/9, 048/12, 051, 049, 050/3, 0107/77, 048/15	844226	232268
78805	Sáránd	24	Vén-kert-dűlő, Hűtőház mellett	052/17, 052/20, 052/19, 052/18	843111	230765
78807	Sáránd	25	Három-kúti-dűlő, Nagy-tanya	0107/1, 0104/3, 0104/1, 0107/4, 0107/5, 0107/2, 0107/3	842992	232375
82673	Sáránd	26	Baksa-dűlő 1.	037/118, 037/2, 037/119, 037/55, 037/56, 037/54	843741	230749
82675	Sáránd	27	Baksa-dűlő 2.	051, 049, 050/1, 037/118, 1301, 1300, 1299, 1298, 1297, 1295, 1294, 1293, 1292, 1291, 1290, 1335, 1336/2, 1337/1, 1337/2, 1338, 073/5, 1272, 1281, 1280, 1332, 1279, 1276, 1273/1, 1273/2, 1274, 1275, 1269, 1271, 1343, 1344/1, 1344/2, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1342, 1354, 1353, 1352, 1351, 1341, 1340/2, 1339, 1284, 1282, 1285, 1286, 1287, 1331, 1333, 1304, 1303	843736	231228
82677	Sáránd	28	Káposztás-kert	073/6, 071, 052/84, 052/82, 1290, 1289, 1288, 1281, 1280, 1279, 1276, 1275, 1284, 1282, 1285, 1286, 1287, 1331	843588	231152
82679	Sáránd	29	Pércsi-határ 1.	096/25, 096/31, 096/15, 096/16, 096/17	842806	232642
82681	Sáránd	30	Pércsi-határ 2.	096/18, 096/19, 096/21, 096/22, 096/23, 096/20	842774	232932
82683	Sáránd	31	Pércsi-határ 3.	096/31, 096/15, 096/16, 096/18, 096/19, 096/21, 096/22, 096/23, 096/24, 096/20	842649	232817
82687	Sáránd	32	Háromkúti-dűlő 3.	0104/7, 0104/6, 0107/1, 0104/3, 0104/1, 0104/5, 0104/4	842858	232462
82729	Sáránd	33	Háromkúti-dűlő 4.	0106, 075/6, 075/5, 0107/12, 0107/13	843319	232052
82731	Sáránd	34	Három-kúti-dűlő halma	0107/9, 0107/10, 0107/11, 0107/12, 0107/8, 0107/7	843328	232534
90855	Sáránd	35	Locsogó 2.	0107/44, 0107/41, 0107/72, 0111, 0107/70, 0107/74, 0107/43, 0107/37, 0107/76, 0107/75, 0107/73, 0107/71, 0112/2, 0107/42	844077	233353

A régészeti lelőhelyek elhelyezkedése

1.5 A HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG ÉRTÉKEI, TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

A helyi védelem célja a településnek és környezetének, valamint az ott található értékes építészeti, táji, valamint az épített környezettel összefüggő természeti elemek jellegzetességének, hagyományos megjelenésének megőrzése.

A helyi építészeti örökség értékleltára tartalmazza a helyi építészeti örökség helyi védelemre méltó elemeit. Ezen belül

- a településképi jelentőségű útvonalakat,
- a helyi értékvédelmi területet,
- a helyi egyedi védelemre érdemes építményeket,
- szobrokat, képzőművészeti alkotásokat.

A Helyi építészeti örökség értékleltár adatlapjait a 2. sz. melléklet tartalmazza.

1.5.1 Településképi jelentőségű útvonalak, közterületek

Településképi szempontból kiemelt jelentőségű területnek minősülnek Sáránd településképi jelentőségű útvonalai és közterületei, valamint ezek mentén az utcaképet alkotó, a közterületre néző épületek, építmények homlokzatai.

A településképi jelentőségű útvonalak a Nagy utca, Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca mellékelt ábrán megjelölt szakaszai.

Nagy utca

Ady E. utca

Kossuth L. utca

Olimpia utca és Petőfi S. utca

A megjelölt utcák Sáránd legrégebben kialakult utcái, szerkezetüket, vonalvezetésüket a terepviszonyok határozták meg. Az utcák kialakulásukkor igazodtak a település homokbuckáihoz, mocsaraihoz, hajlásaihoz. A főbb utcák egymásba torkoltak, s a legelő felé haladva gyakran szélesedtek.

Ezen utcák mentén figyelhetjük meg Sáránd hagyományos népi épületeit, lakóházait, a Bihari síkság vidékére jellemző népi építészeti jellegzetességeit. Ilyenek a hajdani háromosztatú tornácos lakóházak, melyek téglából rakott lépcsőzetes oromfalas kivitelűek.

Jellegzetesek a hajdani gazdasági épületek kialakításai, megmaradt példányaik őrzik a múlt emlékeit, gazdálkodási formáit.

Ilyenek az istállók, ólak, telken belüli és telekhatárra helyezett kukoricagórék, magtárak és nyári konyhák.

A Dávid-porta szépen felújított melléképülete

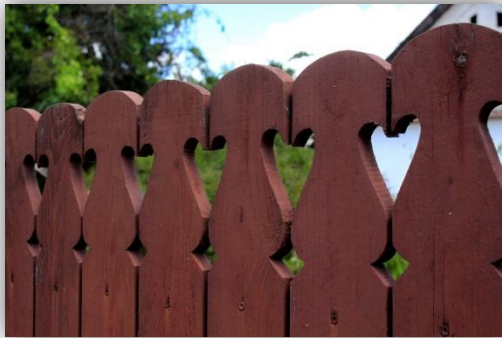

A telken belüli hagyományos építményekhez szervesen kapcsolódnak a telekhatárra épült jellegzetes kapuzatok, kerítések „kunkapuk”, melynek szép példáit találhatjuk meg ma is hol felújított, hol romosabb állapotban. A leginkább fennmaradt példányok a kőlabas kerítések, melyek téglából rakottan készültek kis kaput és nagy kaput tartanak.

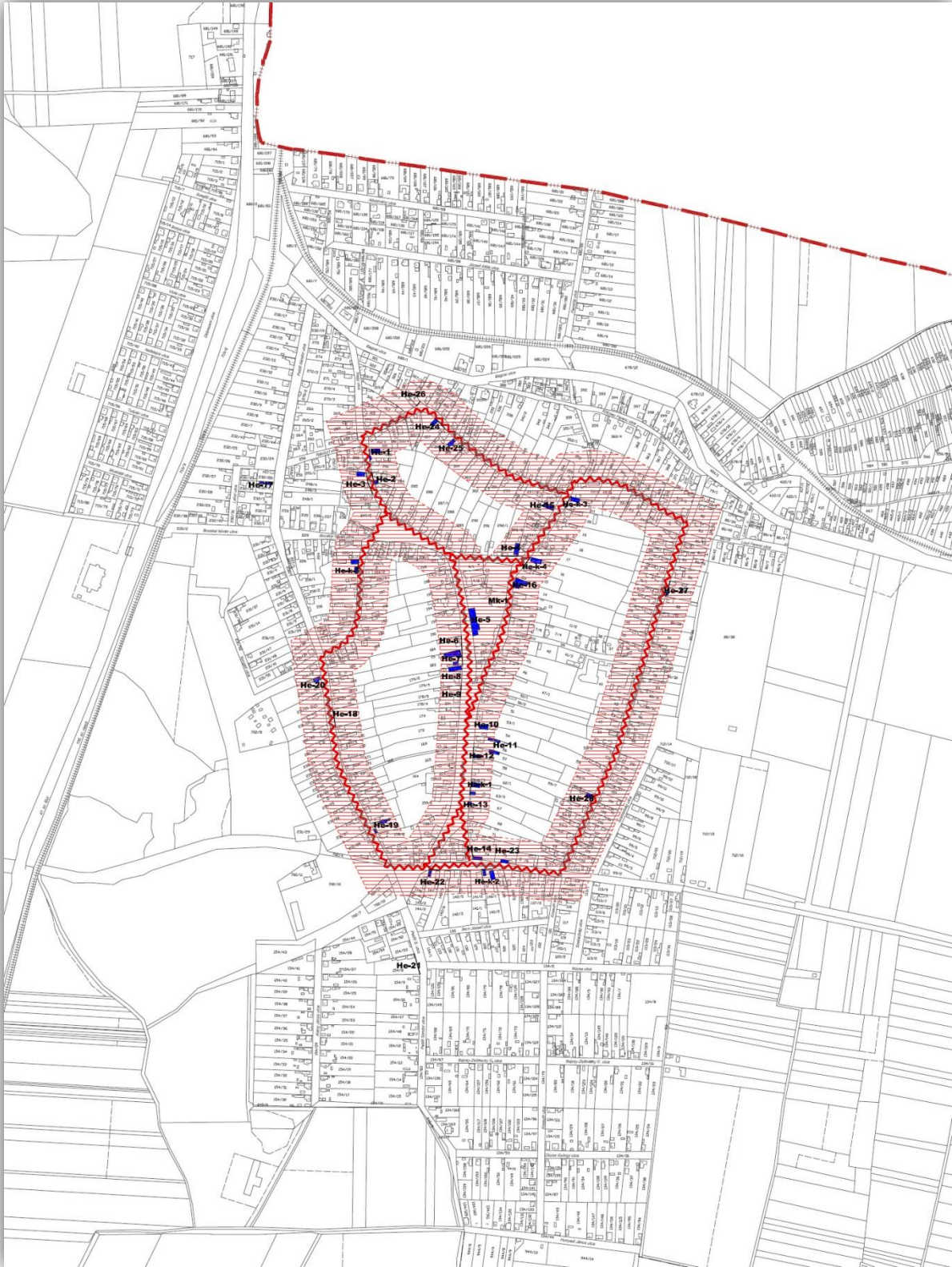

Példaértékűen felújított kőlabas kerítés, fedeles kiskapuvál

A legrégebbi deszkából készült kerítések nem maradtak fenn, csupán egy helyen az Ady E. utca 15 sz. alatt csodálhatjuk meg helyreállított változatát, ami tökéletesen tükrözi régi elődei kialakítását a faragott kapubálványként díszelő fedeles kiskaput és díszített deszkakerítés elemeit a nagykapuvál.

Példaértékűen helyreállított deszkakerítés, fedeles kiskapuvál

Sáránd településképi jelentőségű útvonalai, közterületei

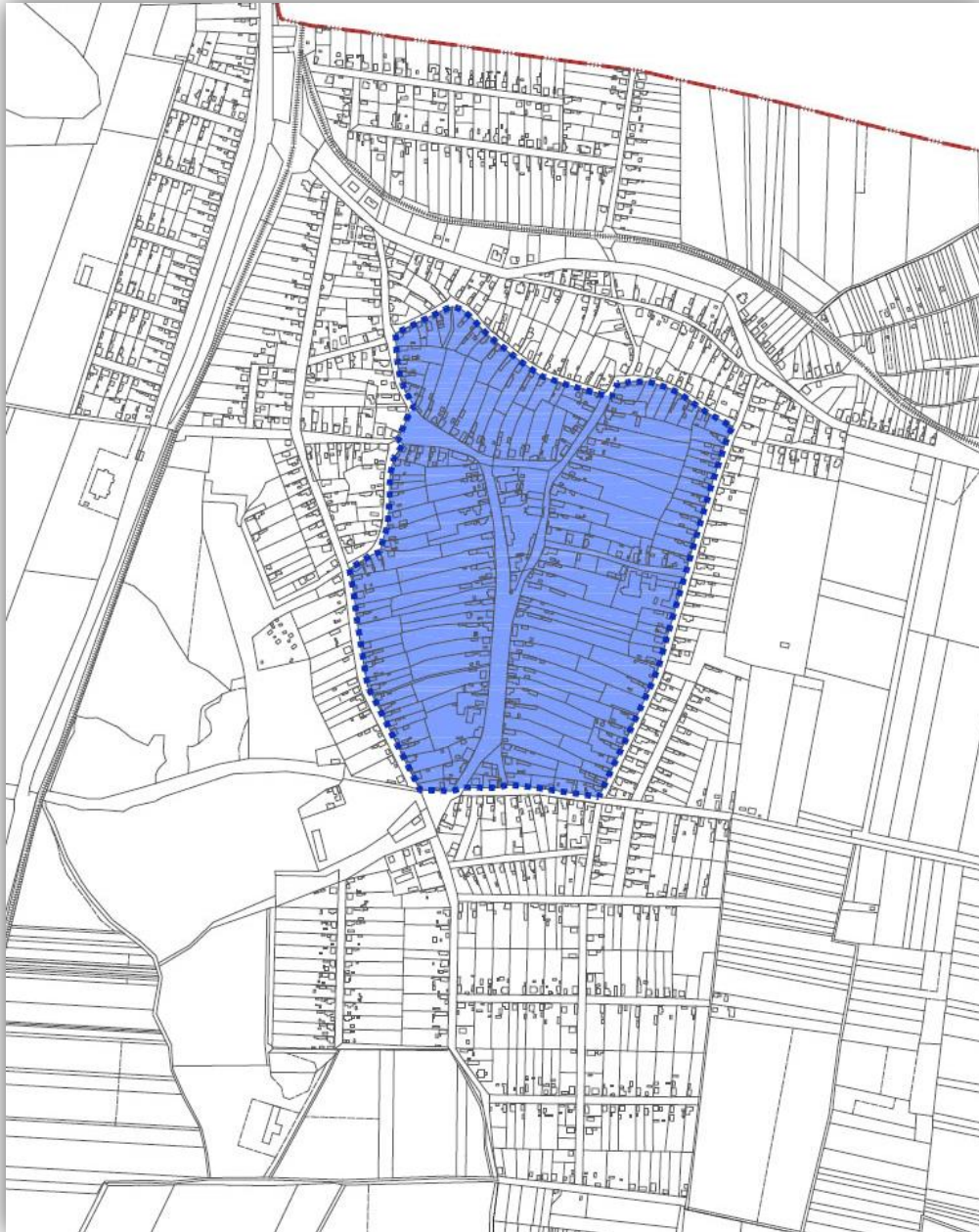
A településképi útvonalak értékleltár adatait a 2. sz. melléklet tartalmazza.

1.5.2 Helyi értékvédelmi terület

Sáránd helyi értékvédelmi területe a Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Nagy utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca által határolt terület. A terület a település szívében helyezkedik el, és a történeti településmagot határolja körbe.

A terület őrzi a hagyományos településszerkezetet, utcahálózatot, telekrendszert, és itt találhatóak Sáránd azon hagyományos népi lakóépületei, melyek őrzik a település múltját, karakterét meghatározó arculatát.

A terület karakterének meghatározója a széles főutca a Nagy utca és annak tölcéses teresedései, melyben közparkok foglalnak helyet. A terület központjában egy háromszög alakú terület áll, melyben a településközpont intézményei és a Református templom foglalnak helyet.

Sáránd helyi értékvédelmi területe

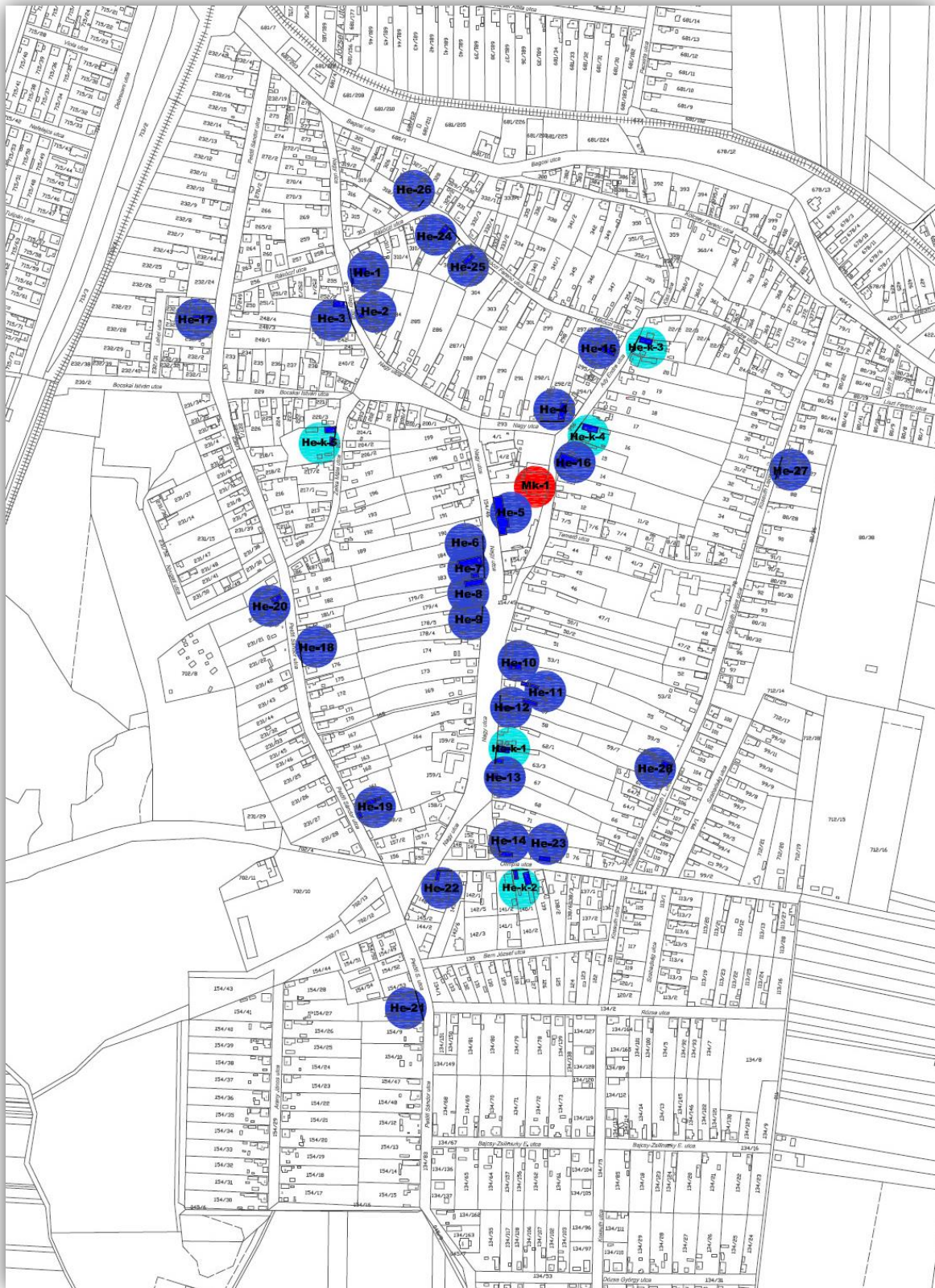
A helyi értékvédelmi terület értékleltár adatlapját a 2. sz. melléklet tartalmazza.

1.5.3 Helyi egyedi védelemre érdemes építmények

Helyi egyedi védelem típusa	Érintett építmény		
	Védettség jelölése	Utca, házszám, (helyrajzi szám)	Építmény típusa
Kiemelt helyi értéket képviselő építmények	He-k-1	Nagy u. 72. (63/3 hrsz.)	lakóház, nyári konyha, és kapuzat
	He-k-2	Olimpia u. 9. (140/1 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-3	Ady E. u. 25 (21 hrsz.)	lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló
	He-k-4	Ady E. u. 15. (16 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-5	Holló László u. (219 hrsz.)	lakóház és kapuzat
Helyi értéket képviselő építmények	He-1	Nagy u. 14. (280 hrsz.)	lakóház, kapuzat, terménytároló
	He-2	Nagy utca 18. (282 hrsz.)	nyári konyha, kerítés és kapuzat
	He-3	Nagy u. 21. (244 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-4	Nagy u. 40. (292/2 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-5	Nagy u. 48. (1 hrsz.)	intézményi épület
	He-6	Nagy u. 51. (184 hrsz.)	kapuzat
	He-7	Nagy u. 53. (183 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-8	Nagy u. 55. (179/2 hrsz.)	lakóház
	He-9	Nagy u. 57. (178/5 hrsz.)	kapuzat
	He-10	Nagy utca 62. (54 hrsz.)	lakóház
	He-11	Nagy u.64. (56 hrsz.)	melléképületek
	He-12	Nagy u.66. (57 hrsz.)	oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat
	He-13	Nagy u. 74. (67 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-14	Nagy u.82. (74 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-15	Ady E. u. 8. (296 hrsz.)	lakóépület
	He-16	Ady E. u. 11. (14 hrsz.)	lakóház
	He-17	Petőfi u. 29. (232/4 hrsz.)	lakó és melléképület
	He-18	Petőfi u. 34. (177 hrsz.)	kapuzat
	He-19	Petőfi u. 56. (160 hrsz.)	kapuzat, melléképületek
	He-20	Petőfi u. 59. (231/20 hrsz.)	lakóépület, kukoricagóré
	He-21	Petőfi u. 77. (154/8 hrsz.)	kapuzat
	He-22	Olimpia u.1. (147 hrsz.)	kapuzat
	He-23	Olimpia u.8. (75 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-24	Rákóczi u. 13. (307 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-25	Rákóczi u. 17. (305 hrsz.)	lakóház
	He-26	Rákóczi u. 18. (327/4 hrsz.)	kapuzat
	He-27	Kossuth L. u. 14. (80/24 hrsz.)	kapuzat és melléképület
	He-28	Kossuth L. u. 43. (60 hrsz.)	főépület és kapuzat

A helyi egyedi védelemre érdemes építmények értékleltár adatlapjait a 2. sz. melléklet tartalmazza.

A kiemelt helyi értéket és helyi értéket képviselő építmények elhelyezkedését Sárándon az alábbi ábra mutatja:

Helyi értéket képviselő építmények elhelyezkedése Sárándon
(piros jel: műemlék, világos kék jel: kiemelt helyi érték, kék jel: helyi érték)

Kiemelt helyi értéket képviselő épületek az alábbiak:

Dávid-porta - Nagy utca 72. (63/3 hrsz.)

Olimpia utca 9. (140/1 hrsz.)

Ady E. utca 25. (16 hrsz.)

Ady E. utca 15. (16 hrsz.)

Holló L.utca 3. (219 hrsz.)

Helyi értéket képviselő épületek az alábbiak:

Nagy utca 14. (280. hrsz.)

Nagy utca 18. (282 hrsz.)

Nagy utca 21. (244 hrsz.)

Nagy utca 40. (292/2 hrsz.)

Nagy u. 48. (1 hrsz.)

Nagy utca 51. (184 hrsz.)

Nagy utca 53. (183 hrsz.)

Nagy u. 55. (179/2 hrsz.)

Nagy u. 57. (178/5 hrsz.)

Nagy u. 62. (54 hrsz.)

Nagy u. 64. (56 hrsz.)

Nagy u. 66. (57 hrsz.)

Nagy u. 74. (67 hrsz.)

Nagy u. 82. (74 hrsz.)

Ady E. u. 8. (67 hrsz.)

Ady E. u. 11. (14 hrsz.)

Petőfi S. utca 29. (232/4 hrsz.)

Petőfi u. 34. (177 hrsz.)

Petőfi S. utca 56. (160 hrsz.)

Petőfi S. utca 59. (231/20 hrsz.)

Petőfi S. utca 77. (154/8 hrsz.)

Olimpia u. 1. (147 hrsz.)

Olimpia u. 8. (75 hrsz.)

Rákóczi u. 13. (307 hrsz.)

Rákóczi u. 17. (305 hrsz.)

Rákóczi u. 18. (327/4 hrsz.)

Kossuth L. utca 14 (80/24 hrsz.)

Kossuth L. utca 43 (60 hrsz.)

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK HATÁSELEMZÉSE

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZTATÁSOK HATÁSELEMZÉSE

A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése, változások hatásai a régészeti örökségre, a történeti településre, település- és tájszerkezetre, a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

2.1 A VÁLTOZÁSOK ISMERTETÉSE

2.1.1 Településhálózati változások

Sáránd község az Észak-Alföldi régióban, azon belül Hajdú-Bihar megye középső területén Debrecen vonzáskörzetében fekszik, a Debreceni agglomerációhoz tartozó, önálló alapfokú ellátást biztosító intézményrendszerrel rendelkező település. A település közlekedési kapcsolata jó, a 47-es számú főút és a 106-os számú vasútvonal biztosítja a település jó megközelíthetőségét.

A Településfejlesztési koncepció község önálló arculatának és települési funkcióinak megőrzésével számol, mindezek mellett szükségesnek tartja a környező településekkel való együttműködéseket, szövetségeket. Egymást erősítő fejlesztések megvalósítását, közös projektek kidolgozását látja szükségesnek a fejlődéshez.

2.1.2 Népeség, életmód, társadalom változása

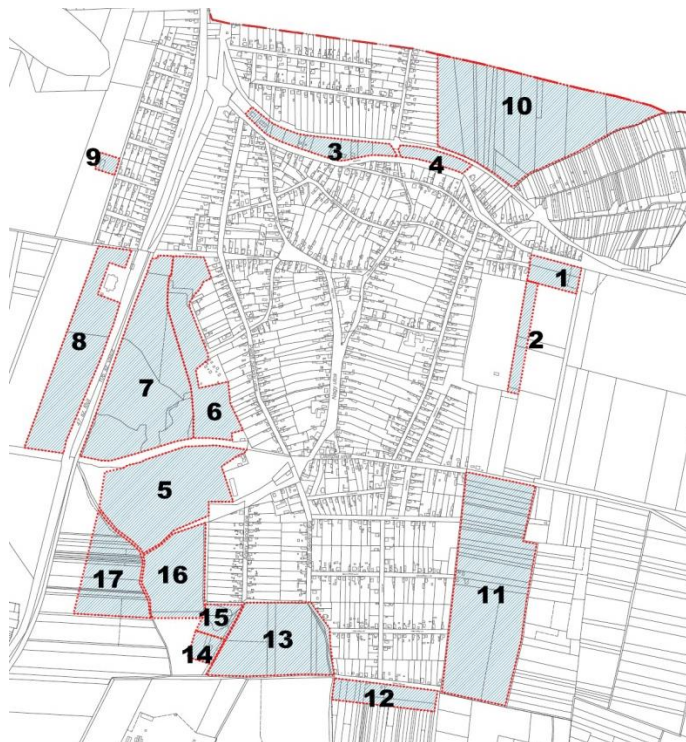
A Településfejlesztési koncepció azzal számol, hogy a jövőben Sáránd a település lakói számára kedvezően élhető, rendezett és egészséges környezetet biztosító, komfortos és fenntartható településsé fejlődik, erősítve a már ma is meglévő értékeit.

A koncepcióban megfogalmazott célok a népesség képzettségének növelését, a stabil, egész éves munkahelyek és ezáltal az anyagi létbiztonság megteremtését, a helyi közösségek erősítését, a helyi identitástudat, valamint ezzel együtt az épített örökség nagyobb megbecsülését szolgálják.

2.1.3 Településszerkezeti, tájhasználati, területfelhasználási és beépítettségi változások

A jelenlegi beépített területeket a korábbi, hatályos Településszerkezeti terv kibővítette és a településfejlesztési céloknak megfelelően jelentős beépítésre szánt területbővítést irányzott elő. Így Sáránd beépítésre szánt területei jelentős mértékben növekedtek. Jelen fejlesztési koncepció ezen területek szükségességét felülvizsgálni javasolja.

A mellékelt ábrán jelöltük a korábban már kijelölt, hatályos tervben szereplő beépítésre szánt területeket növelő fejlesztési területeket.

A hatályos rendezési terv szerinti fejlesztési területek

A hatályos településrendezési terv az alábbi fejlesztési elképzeléseket rögzíti a területhez kapcsolódóan, melyhez hozzárendeltük a változtatásokat:

1. lakóterület fejlesztés (megszüntetendő)
2. temető területének bővítése (törlendő)
3. gazdasági területfejlesztés, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület bővítése (megtartandó)
4. gazdasági területfejlesztés, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület bővítése (megtartandó)
5. lakóterület fejlesztés (módosítandó – gazdasági területfejlesztés céljából)
6. lakóterület fejlesztés (a jelölt terület északi fele megtartandó, déli fele felülvizsgálandó)
7. idegenforgalmi területfejlesztés és természetközeli területi besorolás (megtartandó)
8. gazdasági területfejlesztés, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület bővítése (megtartandó)
9. mezőgazdasági terület (különleges mezőgazdasági üzemi területté módosítandó, amit meglévő telephely indokol)
10. lakóterület fejlesztés (megtartandó, de csak tartalék területnek)
11. lakóterület fejlesztés (törlendő, jelenlegi területhasználattal - mely mezőgazdasági, mezőgazdasági üzemi - szerinti besorolás tartandó)
12. lakóterület fejlesztés (törlendő, jelenlegi területfelhasználás szerinti besorolás tartandó)
13. lakóterület fejlesztés (tartandó, nyugati része szociális bérlakások építésére tervezett, keleti része tartalék lakóterületként szabályozandó)
14. gazdasági területi besorolás, azon belül kereskedelmi szolgáltató terület (különleges mezőgazdasági üzemi területté módosítandó a jelenlegi területfelhasználásnak megfelelően)
15. zöldterület fejlesztés (tartandó)
16. lakóterület fejlesztés (tartandó)
17. lakóterület fejlesztés (törlendő)

2.3.1.1 Külterület területfelhasználása és változásai

A külterületet a természetföldrajzi és a termőföldi adottságoknak megfelelően használják, általában beépítésre nem szánt területhasználattal. A külterület területfelhasználása döntően mezőgazdasági jellegű, kismértékben erdős.

A külterületi területfelhasználást korlátozó elemek, tényezők:

- elektromos távvezetékek és termék vezetékek nyomvonalai és védőtávolságai,
- természetvédelmi területek,
- régészeti területek, kunhalmok,
- belvízzel érintett, rendszeresen belvízjárta területek.

Mezőgazdasági területfelhasználású területek:

Sárándon a mezőgazdasági területfelhasználási kategórián belül az alábbi területek kerültek megkülönböztetésre a hatályos Településszerkezeti terven:

- M-I: szántó
- M-II: gyeperdő, rét, legelő
- M-III: kertség

A hatályos Településszerkezeti terv a külterületen a mezőgazdasági területek esetében jelentős változtatásokat irányzott elő. Nagy mennyiségű szántó művelési ágú területet sorolt át gyepgazdálkodási területté. Ezeket elsősorban a Kösely-csatorna környezetében a gyengébb minőségű termőhelyi adottságokkal rendelkező területeken tette.

A területek átsorolása felülvizsgálandó, ugyanis időközben az Országos Területrendezési terv övezeti tervlapjain lehatárolásra kerültek a kiváló- és jó termőhelyi adottságú szántóterületek övezete, és az átsorolt területek közül is néhány terület érintett. Azokon a területeken, ahol az OTRT kiváló- és jó termőhelyi adottságú szántóterület jelöl, a mezőgazdasági területfelhasználású területeken belül vissza kell sorolni szántó művelési ágba.

A hatályos Településszerkezeti terv a jelenlegi három kertség közül kettőt (az északit és a nyugatit) megtartásra javasolja, a harmadikat (délit) erdősítésre jelöli. Az erdősítendő déli kertség területfelhasználása felülvizsgálandó, ugyanis meglévő mezőgazdasági telephelyek, épülettel rendelkező művelt kertek is erdő területfelhasználásba kerültek.

A hatályos Településszerkezeti terv a külterület déli részén a 47. sz. főút nyugati oldalán lévő nagy kiterjedésű gyümölcsös területet is szántó művelésű területnek jelöli, területfelhasználási változtatása a jelenlegi művelési ágnak (gyümölcsös) megfelelően indokolt.

A természetvédelemmel érintett mezőgazdasági területek korlátozott területfelhasználási kategóriába sorolandók.

Erdő területfelhasználású területek:

A hatályos Településszerkezeti terv a település belterületétől keletre és délre nagymértékű erdősítést javasol, melynek egy része az elmúlt időkben már fásításra került. A fejlesztési javaslat összhangban áll az OTRT-vel, ugyanis az Ország Szerkezeti Terve a külterület ezen részét erdőgazdálkodási térségbe sorolja. A zártkerti erdősítések, ahogy azt a mezőgazdasági területeknél már említettük, felülvizsgálandók.

Mezőgazdasági gazdasági területfelhasználású területek:

A mezőgazdasági üzemi területek jelölése és megnevezése a hatályos Településszerkezeti terven nem megfelelő. A hatályos terv a gazdasági területek közé sorolja, míg az OTÉK a különleges területek között szerepelteti.

Elnevezése „mezőgazdasági gazdasági terület”-ről „különleges mezőgazdasági üzemi terület”-re változtatandó.

Különleges területfelhasználású területek:

A különleges területek köre kibővítendő a különleges mezőgazdasági üzemi területekkel.

2.3.1.2 Belterület területfelhasználása és változásai

A belterület döntően lakóterületi területfelhasználású, a Bagosi út mentén találunk ettől eltérő területhasználatot, mely kereskedelmi szolgáltató gazdasági jellegű, valamint a temető, a sportpálya és a Hajdú Family Park idegenforgalmi területe esetében, melyek különleges területfelhasználásúak. Településközponti vegyes területnek a belterület súlypontjában elhelyezkedő Nagy utca által közrezárt háromszög alakú tömb került kijelölésre, mely tisztán intézményi terület. A fő közlekedési vonalak mentén, a vasút és a közút között jelentős hasznosítatlan zöldfelület jelenik meg.

Településközponti vegyes területfelhasználású területek:

Településközponti vegyes területnek a belterület súlypontjában elhelyezkedő Nagy utca által közrezárt háromszög alakú tömb került kijelölésre. A településközpont azonban valójában kiterjedtebb, így ezen területek felülvizsgálata javasolt.

Lakóterületek:

A hatályos Településszerkezeti terv két féle lakóterületet különböztet meg Sárádon:

- falusias lakóterületet,
- kertvárosias lakóterületet.

A belterület lakóterületeinél felülvizsgálandó a sajátos építési használat (falusi – kertvárosi) szerinti besorolás és a lakóterület-bővítés mértékének szükségessége.

A település belterületének nyugati, délnyugati szélén, valamint az északi részén lévő jelenleg beépítetlen területeket a hatályos Településrendezési terv távlati fejlesztésként lakóterületnek jelöli. Indokoltsága a Debrecenből való kevés számú kitelepedést tekintve felülvizsgálandó.

Az Olimpia utcától délre eső lakóterület-fejlesztés nem zavaró hatású kereskedelmi szolgáltató gazdasági területté alakítandó. Ehhez feltétel az Olimpia utca kikötése a 47-es sz. főútra, közúti-, vasúti csomópontjának kialakítása.

Gazdasági területek:

A hatályos Településszerkezeti terv három féle gazdasági területet különböztet meg Sárándon:

- ipari gazdasági területet,
- kereskedelmi szolgáltató területet,
- mezőgazdasági gazdasági területet.

Ipari gazdasági területek a hatályos rendezési tervben csak a leírásban szerepelnek, kijelölt terület nem található a Településszerkezeti terven. Az ellentmondás javítandó.

A kereskedelmi szolgáltató területek a Bagosi út mentén és a 47. sz. főút mentén kerültek kijelölésre. Tartalék területként jelentkeznek, mert a kijelölt terület nagy része jelenleg még beépítetlen. Megtartásuk indokolt, megközelítésük, elhelyezkedésük révén a legalkalmasabb szinterei a gazdaságfejlesztésnek, új telephelyek betelepülésének, vállalkozások létesítésének.

Új kereskedelmi szolgáltató gazdasági területek kijelölésére még az Olimpia utcától délre eső területeken nyílik lehetőség.

Az előzőekben már említésre került, hogy a mezőgazdasági gazdasági területeket az OTÉK előírásaival összhangban átsorolni szükséges különleges területfelhasználási kategóriába.

Különleges területek:

Különleges területfelhasználású területként jelenik meg a belterületen a temető, a sportpálya és a Hajdú Family Park idegenforgalmi célú területe. Bővítésük a hatályos rendezési tervben foglaltaknak megfelelően tervezett és indokolt.

Zöldterületek, közparkok

A hatályos Településrendezési tervben csak egy közpark jelenik meg, de ezen kívül még három közparkot szerepeltetni szükséges a fontosságuk miatt. Ilyen a Nagy utca északi teresedésében álló Petőfi Park, a Nagy utca déli teresedésében lévő térburkolattal, kopjafával ellátott 1956-os emlékpark és a Nagy utca – Olimpia utca – Petőfi S. utca által közrezárt háromszögben lévő Trianon emlékpark és közpark. A jelölésre váró mindhárom közpark zöldfelülete rendezett, emlékműveknek ad helyet. Az emlékművek a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága által egyedi tájértékeknek számítanak.

2.1.4 Infrastrukturális változások

2.1.4.1 Közlekedési infrastruktúra

Sáránd fejlődésének egyik kulcseleme, a vállalkozásbarát, vonzó települési környezet kialakításának egyik alappillére a települési közlekedés fenntartható fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése.

Sáránd közlekedés-földrajzi adottságai jónak mondhatók, jó közúti és vasúti megközelítési lehetőségei adóttak.

A településfejlesztési koncepció a meglévő közlekedési hálózati elemek korszerűsítésével számol, de a már kialakult nyomvonalon.

Meglévő közlekedéshálózati elemek:

- a települést észak-déli irányban átszelő 1x1 sávú kialakítású **47. sz. II. rendű főút**,
- a települést kelet-nyugati irányban átszelő 1x1 sávú kialakítású **4809. sz. mellékút**,
- meglévő gyűjtőút hálózat,
- meglévő lakóterületi kiszolgálóút hálózat,

- vasúthálózat (**106-os Debrecen–Sáránd–Nagykereki-vasútvonal**, és **107-es sz. Debrecen–Sáránd–Létavértes vasútvonal**)

A tervezett korszerűsítések burkolat-felújításokat, esetleges forgalomtechnikai átszervezéseket, a 47. sz. II. rendű főút I. rendű főúttá történő fejlesztését, és a 4809. sz. mellékút főúttá történő fejlesztését takarja.

A település szomszédságában új közlekedéshálózati elem jelenik meg tervezett szinten (melynek megépítése már folyamatban van) ez az M35 autópálya Debrecen és Berettyóújfalu között tervezett új szakasza. Maga az autópálya útfelülete Sáránd területét nem érinti, csupán a kijelölt védőtávolsága jelenik meg a közigazgatási határ keleti határvonalának közelében.

A településfejlesztési koncepció számol új, közlekedés és környezetbarát kerékpárút létesítésével, melyre a megvalósítási tervek már elkészültek. A kerékpárút nyomvonala a 47. sz. út nyomvonala mellett halad.

2.1.4.2 Közmű infrastruktúra

Sárándon élők életkörülményeit, gazdasági lehetőségeit a közmű-infrastruktúra és környezeti állapot alapvetően befolyásolja. A komfortos életvitel feltétele a kedvező közmű-ellátottság, a vezetékes közüzemű közművek rendelkezésre állása.

A **villamos-energia** hálózat és **közvilágítás** teljes mértékben kiépített, azonban folyamatos korszerűsítése indokolt. Energiatakarékos lámpatestek kihelyezése, a településképi védett területeken földkábeles megoldás lenne kívánatos.

Az **elektronikus hírközlés** tekintetében a település területén belül megtalálhatók a vezeték nélküli (mikrohullám), ill. a vezetékes hálózatok is. Az egyre gyorsuló ütemű technikai változásoknak megfelelően ez a terület is folyamatosan fejlesztendő. A megyetervben körzeti optikai kábel létesítése van előirányozva, melyet a Bagosi út nyomvonalán terveznek a jövőben megvalósítani. A település vezetékes távközlési szolgáltatója tervezi az egész települést lefedő FTTH hálózat kiépítését, amellyel a település minden lakásában elérhetővé válik a nagysebességű internet.

A település belterületén teljes mértékben rendelkezésre áll a kiépített hálózati rendszeren keresztül az egészséges **vezetékes ivóvízellátás** és a **közcsatornás szennyvízelvezetés**, mely 95 %-ban kiépült.

A **felszíni vízelvezetés** körében vannak hiányosságok. A településfejlesztési koncepció a vízelvezetési helyzet javítására vízrendezési terv készítését, valamint a csapadékvíz elvezető hálózat kiépítését/felújítását irányozza elő.

A településen a vezetékes **gázellátó rendszer** kiépült. A település külterületét több nagynyomású és középnyomású földgázszállító vezeték érinti, mely gázátadó állomással, fáklyával és fáklyavezetékekkel van ellátva.

A fejlesztési koncepció kiemelten kezeli a **megújuló energiaforrások** körét, melynek alkalmazhatóságára vizsgálatok szükségesek. Nagy lehetőségek rejlenek elsősorban a napenergia, a biomassza és a geotermikus energia kihasználásában. Ez alapja lehet az energiahatékonyságot célzó beruházásoknak. Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési koncepciója is támogatja a megújuló energiaforrások hasznosítását, kiemelten fontosnak tartja a megye megújuló energia stratégiájának és programjának kidolgozását, járási szintű részletezett kutatások és fejlesztési javaslatok kidolgozását.

2.2. A VÁLTOZÁSOK HATÁSAI

2.2.1 A változtatások hatása a régészeti örökségre

Külön régészeti szakterületi munkarész tartalmazza.

2.2.2 A változtatások hatása a történeti településre, település- és tájszerkezetre

A **külterület területfelhasználása** csak jogszabályi **változások**, magasabbrendű terveknek való megfelelés miatt kerül pontosításra. A Külterületi területfelhasználást pontosító előirányzott változtatások nincsenek jelentősebb hatással a táji környezetre, mert a hatályos tervben szereplő tervezett változtatásokat módosítják, a jelenlegi területfelhasználáshoz jobban igazodva.

A Településfejlesztési koncepció óvja a természeti értékeket, a célok megvalósítását a természeti és táji értékek figyelembe vételével, azok védelme mellett tervezi.

A település belterületén a meglévő, már kialakult beépítésre szánt területek nem kerülnek változtatásra, csupán lakóterületi övezeti besorolása változhat jobban igazodva az építés helyi rendjéhez.

A **beépítésre szánt területek** esetében **változtatások** csak a hatályos tervben kijelölt tervezett állapotnál történnek. Az előző 2.1.3 pontban ismertetett lista szerint kerülnek felülvizsgálatra a területek. Sok esetben a korábbi tervben előirányzott fejlesztések idejüket múlták, hatályukat veszítették, ilyenek elsősorban a nagyarányú belterülethez közvetlenül csatlakozó külterületet igénybe vevő lakóterületi fejlesztések. Ezek a területek vagy tartalék lakóterületként lesznek kezelve, vagy visszasorolásra kerülnek eredeti területfelhasználási kategóriájukba.

Környezetre hatást gyakorló területfelhasználási módosítás az Olimpia utca folytatásában tervezett lakóterület gazdasági területté változtatása jelenthet. A terület jelenleg nincs beépítve, felszíne tereprendezésre szorul, a hatályos településrendezési terv lakóterület-fejlesztésre jelöli ki. Gazdasági területté történő átalakulása elképzelhető, ennek feltétele azonban a terület 47. sz. főútról való megközelíthetőségének biztosítása, új vasúti és közúti csomópont kiépítésével. A terület fekvése olyan szempontból szerencsésnek mondható, hogy a lakóterületek peremén helyezkedik el. A tervezett gazdasági terület 47. sz. főútról történő feltárásával megoldható a terület közúti forgalmi kiszolgálása, a lakóterületek zavarása (forgalom, zaj, légszennyezés) nélkül.

A Településfejlesztési koncepció felülvizsgálta **Sáránd helyi értékvédelmét**. A belterületen kijelölésre kerültek a településképi jelentőségű útvonalak, és a helyi értékvédelmi terület is pontosításra került. Felmérésre kerültek a helyi építészeti értékek, így kiegészítésre került a helyi egyedi értékeket tartalmazó lista is. A helyileg védendő egyedi értékeket a települési értékleltár és az 1.4.3 pont foglalja össze. A települési értékleltárban külön adatlapokon szerepelnek az helyi védelemre érdemes egyedi értékek. Az adatlapok fotódokumentációt is tartalmaznak.

Az értékleltárt mellékletben szerepeltetjük.

A **Közlekedéshálózati korszerűsítések** nem járnak változtatással, mivel meglévő nyomvonalon történnek.

A belterületi úthálózat fejlesztését már a korábbi, jelenleg hatályos településrendezési terv tartalmazza, azok változtatások nélkül megtartandóak.

A **közmű infrastruktúra fejlesztések**, korszerűsítések a település életminőségének javítását szolgálják, nagy részük (víz, gáz, szennyvízvezetékek) föld alatti kialakításúak, jelentősebb hatásuk a tájra, településképre nincs. A nagynyomású és középnyomású vezetékek esetében a külterületen védősáv került kijelölésre, melynek sávjában korlátozott területfelhasználás alkalmazandó.

A föld felett vezetett hálózatok, elsősorban az elektromos hálózatok meghatározzák a településképet. A településképi védett területeken földkábeles megoldás lenne kívánatos.

2.2.3 A változtatások hatása a települési értéktárban szereplő műemléki értékekre

A változtatások a műemlék Református templomot nem érintik.

1.SZ. MELLÉKLET: ÉRTÉKLELTÁR

1.SZ. MELLÉKLET: ÉRTÉKLELTÁR

Egyedi védelem típusa	Érintett építmény		
	Védettség jelölése	Utca, házsám, (helyrajzi szám)	Építmény típusa
Országos értéket képviselő építmény	Mk-1	Nagy u. 46. (1 hrsz.)	Református templom és műemléki környezete
Kiemelt helyi értéket képviselő építmények	He-k-1	Nagy u. 72. (63/3 hrsz.)	lakóház, nyári konyha, és kapuzat
	He-k-2	Olimpia u. 9. (140/1 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-3	Ady E. u. 25 (21 hrsz.)	lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló
	He-k-4	Ady E. u. 15. (16 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-k-5	Holló László u. (219 hrsz.)	lakóház és kapuzat
Helyi értéket képviselő építmények	He-1	Nagy u. 14. (280 hrsz.)	lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló
	He-2	Nagy utca 18. (282 hrsz.)	nyári konyha, kerítés és kapuzat
	He-3	Nagy u. 21. (244 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-4	Nagy u. 40. (292/2 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-5	Nagy u. 48. (1 hrsz.)	intézményi épület
	He-6	Nagy u. 51. (184 hrsz.)	kapuzat
	He-7	Nagy u. 53. (183 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-8	Nagy u. 55. (179/2 hrsz.)	lakóház
	He-9	Nagy u. 57. (178/5 hrsz.)	kapuzat
	He-10	Nagy utca 62. (54 hrsz.)	lakóház
	He-11	Nagy u.64. (56 hrsz.)	melléképületek
	He-12	Nagy u.66. (57 hrsz.)	oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat
	He-13	Nagy u. 74. (67 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-14	Nagy u.82. (74 hrsz.)	lakó és melléképület, kapuzat
	He-15	Ady E. u. 8. (296 hrsz.)	lakóépület
	He-16	Ady E. u. 11. (14 hrsz.)	lakóház
	He-17	Petőfi u. 29. (232/4 hrsz.)	lakó és melléképület
	He-18	Petőfi u. 34. (177 hrsz.)	kapuzat
	He-19	Petőfi u. 56. (160 hrsz.)	kapuzat, melléképületek
	He-20	Petőfi u. 59. (231/20 hrsz.)	lakóépület, kukoricagóré
	He-21	Petőfi u. 77. (154/8 hrsz.)	kapuzat
	He-22	Olimpia u.1. (147 hrsz.)	kapuzat
	He-23	Olimpia u.8. (75 hrsz.)	utcafronti terménytároló
	He-24	Rákóczi u. 13. (307 hrsz.)	lakóház és kapuzat
	He-25	Rákóczi u. 17. (305 hrsz.)	lakóház
	He-26	Rákóczi u. 18. (327/4 hrsz.)	kapuzat
	He-27	Kossuth L. u. 14. (80/24 hrsz.)	kapuzat és melléképület
	He-28	Kossuth L. u. 43. (60 hrsz.)	főépület és kapuzat

Műemlék és műemléki környezet		
Mk-1: Református templom és műemléki környezete		
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 46.	
Műemlék hrsz.:	1	
Műemléki környezet hrsz.:	184, 199, 198, 195, 194, 191, 183, 190, 3, 4/2, 4/1, 154/2, 7/5, 7/6, 12, 13, 17, 290, 291, 356, 154/46, 39, 44, 45, 293, 1, 16, 14, 15, 294/2, 292/2, 292/1	
EOV koordináták:	Y: 844875 X: 232396	
Törzsszám:	11270	
Azonosító:	12031 (műemlék), 12791 (műemléki környezet)	
		
Helyszínrajz	Légifotó	
<p>A romantikus stílusú református templom 1866 és 1868 között épült Vécsey Imre tervei alapján. Az égetett téglából épített templom kelet–nyugati tengelyű, egyhajós épület, kontyolt nyeregtetővel. A hajó keleti vége egyenes, apszisáródású. Nyugati homlokzatához 30 méter magas torony kapcsolódik. A tornyot két oldalról rézsútos elhelyezkedésű, hatalmas támpillér erősíti. A toronysisak összetett formájú, törtvonalas. Az egész templom falsávokkal szakaszokra osztott, melynek tükreiben vannak a szemöldökíves, félköríves záródású ablakok, illetve vakablakok. A mezők felső részén fogrovatos párkány található.</p> <p>A belső tér 10×20 méteres. Korábban vakolt mennyezete és a templommal egyidős, szürkéskékre festett berendezése volt: padok (440 ülőhellyel), szószék, úrasztala, két fakarzat.</p> <p>Az orgonát, mely a templomhajó keleti végében helyezkedik el, Angster József építette 1893-ban. A templomtoronyban két harang található, a kisebbik 246 kg-os, Hilzer Ignác öntötte 1874-ben, a nagyobbik 352 kg-os, Szlezák László öntötte 1923-ban. A szószéket és az úrasztalát népi iparművész által hímezett úri hímezéses terítők díszítik.</p>		
		

Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-1: Dávid-porta (főépület, nyári konyha, kerítés és kapuzat)	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 72.
Hrsz.:	63/3
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.403822
	keleti hosszúság: 21.629161
EOV koordináták:	Y: 844823
	X: 232085
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek: a lakóépület kő ámbitusos féltornácós hosszúházas épület, téglából lépcsőzetesen rakott tűzfalal, cserépfedésű nyeregtetővel, jellegzetes melléképülettel. Oldalhatáron álló kétsoros beépítésű. A főépület kialakítása, a jellegzetes melléképület (nyári konyha) és a téglából rakott utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület, bemutatóhely.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: kifogástalan, felújított.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, nyári konyha, kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák, az utcai homlokzat homlokzatszízekkel történő tagolása. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása.</p>	
	

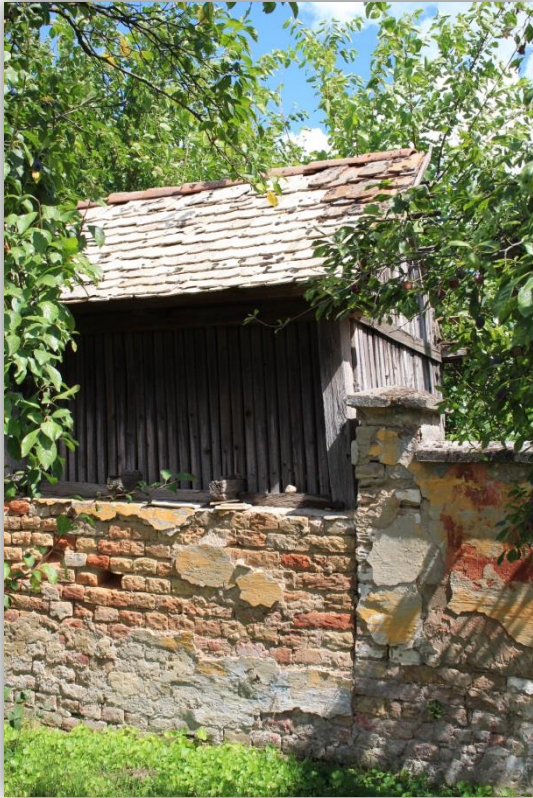

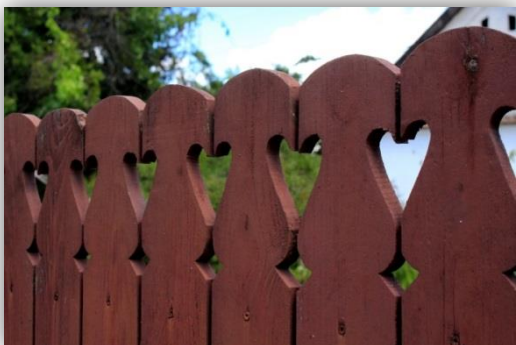
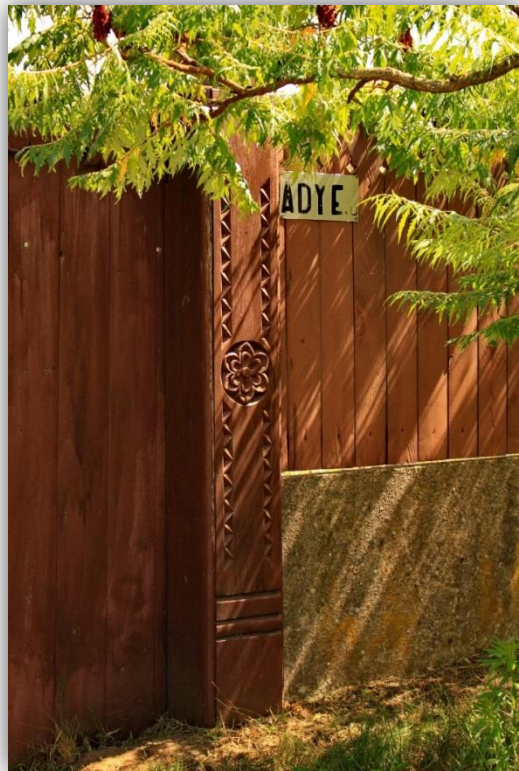
Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-2: lakóház és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Olimpia utca 9.
Hrsz.:	140/1
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4023386 keleti hosszúság: 21.6295684
EOV koordináták:	Y: 844859 X: 231921
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, volt (átépített) oldaltornácos hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású tetővel. A főépület homlokzata, arányai, a jellegzetes melléképület (nyári konyha) és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Sajnos tornácát beépítették, oldalhomlokzata így elvesztette hagyományos karakteres jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület, melléképület, kapuzat.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: közepes (főként esztétikai hibákkal).</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: lakóépület utcai homlokzata, nyári konyha, kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti utcai homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása.</p> <p>Pótlandó részek: egységes homlokzatképzés.</p>	
	

Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-3: lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady Endre utca 25.
Hrsz.:	21
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408084
	keleti hosszúság: 21.631701
EOV koordináták:	Y: 844999
	X: 232565
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású tetővel. A főépület kialakítása, a jellegzetes utcafronti terménytároló (góré) és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat, góré.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: a lakóépület közepes, míg a kerítés és kapuzat, valamint a terménytároló építmény pusztuló állapotú (szerkezeti károsodás nyomaival).</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, utcafronti terménytároló, kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása.</p> <p>Pótlandó részek: egységes homlokzatképzés, kerítés, kapuzat helyreállítandó.</p>	
	

Kiemelt helyi értéket képviselő épületek	
He-k-4: lakóház és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady Endre utca 15.
Hrsz.:	16
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407258
	keleti hosszúság: 21.630812
EOV koordináták:	Y: 844935
	X: 232471
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású kontyolt nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a fából készült utcafronti kerítés, kapuzat védendő.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: átlagos.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, fa kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, anyaghasználata és a kapuzat kialakítása.</p>	
	

Kiemelt helyi értéket képviselő épületek		
He-k-5: lakóház, kapuzat és melléképület		
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Holló László utca 3.	
Hrsz.:	219	
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407047	
	keleti hosszúság: 21.626573	
EOV koordináták:	Y: 844616	
	X: 232437	
		
Helyszínrajz	Légifotó	
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, oldaltornácos hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott festett utcafronti kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület, melléképület, kapuzat.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: pusztuló (esztétikai hibákkal és helyenként szerkezeti károsodás nyomaival).</p>		
<p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakó-és melléképület, kerítés és téglából rakott festett kapuzat. Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, anyaghasználat és a kapuzat kialakítása.</p>		
		

Helyi értéket képviselő épületek	
He-1: lakóház, kapuzat, utcafronti terménytároló	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 14.
Hrsz.:	280
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408896
	keleti hosszúság: 21.62718
EOV koordináták:	Y: 844655
	X: 232644
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, oldaltornácós hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, a jellegzetes utcafronti terménytároló (góré) és a téglából rakott kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat, góré.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: az épület közepes, a terménytároló romló állapotú.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, utcafronti terménytároló, festetlen, téglából rakott kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés. A kerítés kialakítása, kovácsoltvas részei, anyaghasználat és a kapuzat kialakítása.</p>	
	

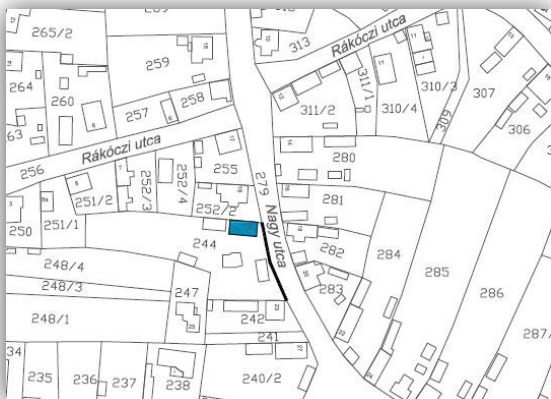

Helyi értéket képviselő épületek	
He-2: nyári konyha, kerítés és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 18.
Hrsz.:	282
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408534
	keleti hosszúság: 21.627295
EOV koordináták:	Y: 844665
	X: 232604
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A melléképület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: melléképület, kapuzat.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: nyári konyha.</p> <p>Az építmény állapota: pusztuló (esztétikai és szerkezeti hibákkal)</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképület, kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a melléképület homlokzata, tetőformája, ormfalás kialakítása, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat téglából rakott elemei.</p>	
	

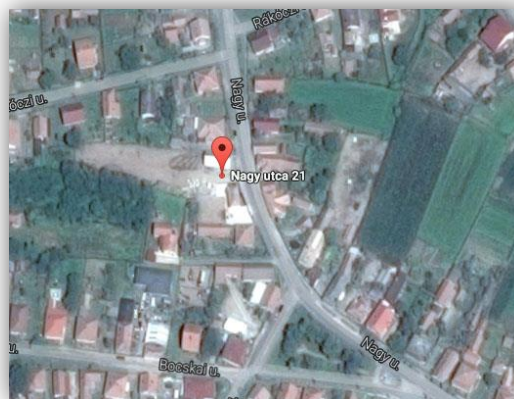
Helyi értéket képviselő épületek

He-3: lakóház és kapuzat

Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 21.
Hrsz.:	244
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408643
	keleti hosszúság: 21.626836
EOV koordináták:	Y: 844630
	X: 232615

Helyszínrajz

Légifotó

Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.

Az építmény típusa: lakóépület, kapuzat

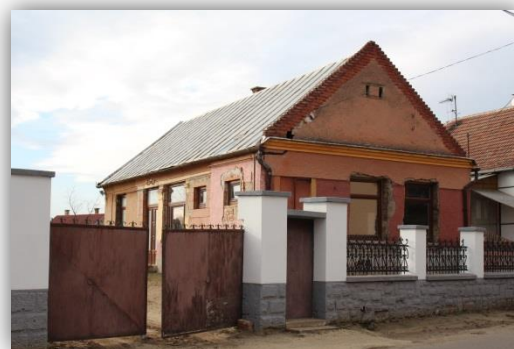
Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.

Az építmény állapota: felújítás alatt.

Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület, kerítés és kapuzat.

Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat kialakítása.

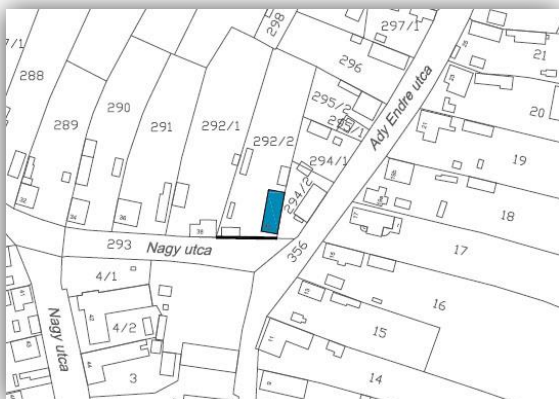
Pótlandó részek: egységes homlokzatképzés.

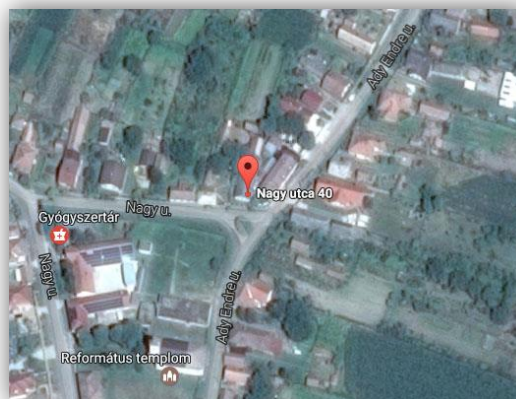
Helyi értéket képviselő épületek

He-4: lakóház, melléképület és kapuzat

Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 40.
Hrsz.:	292/2
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407393
	keleti hosszúság: 21.630394
EOV koordináták:	Y: 844903
	X: 232485

Helyszínrajz

Légifotó

Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat mind magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.

Az építmény típusa: lakóépület, melléképület, kapuzat

Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.

Az építmény állapota: átlagos.

Az építmény helyi védelemre érdemes részei: az épület tömege, utcai homlokzat, tetőforma, kerítés és kapuzat.

Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat kialakítása.

Helyi értéket képviselő épületek	
He-5: intézményi épület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 48.
Hrsz.:	1
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.406182
	keleti hosszúság: 21.629408
EOV koordináták:	Y: 844833
	X: 232348
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek.</p> <p>Az építmény típusa: intézményi épület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: használaton kívül.</p> <p>Az építmény állapota: felújítás alatt.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes épület.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, nyílásformák.</p>	
	

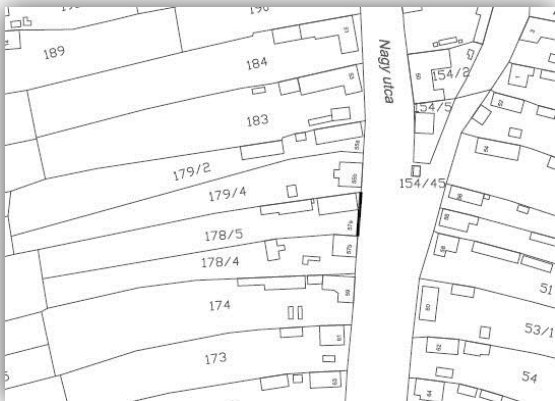
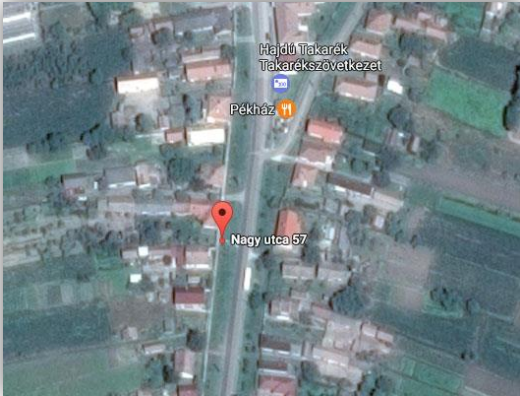

Helyi értéket képviselő építmények	
He-6: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 51.
Hrsz.:	184
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.405696
	keleti hosszúság: 21.629039
EOV koordináták:	Y: 844807
	X: 232293
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott (nyers) utcafronti kerítés, kapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: kapuzat</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu.</p> <p>Az építmény állapota: jó, felújított.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti tömegforma, a kerítés osztásrendje, anyaghasználata, kovácsoltvas elemei, és a kapuzat kialakítása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-7: lakó és melléképület, kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 53.
Hrsz.:	183
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4057539
	keleti hosszúság: 21.6290455
EOV koordináták:	Y: 844807
	X: 232299
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Az „L” alakú hajlított házas oldalhomlokzatos, hátsó tornácos főépület, oldaltornácos melléképület és téglakapuzata magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: fő- és melléképület, kapuzat.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó és gazdasági</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fő- és melléképület és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a főépület tömegalakítása, nyílásrendje, tornáca, a melléképület tornáca, tömegalakítása, tetőformája, a kőoszlopos kapuzat, annak kőlábai, osztásai és kovácsoltvas elemei.</p>	
	

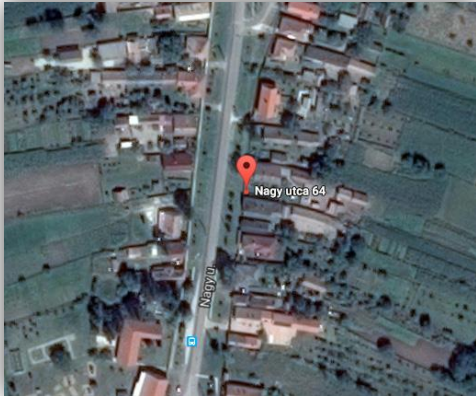
Helyi értéket képviselő épületek	
He-8: lakóház	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 55.
Hrsz.:	179/2
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4053507
	keleti hosszúság: 21.6290208
EOV koordináták:	Y: 844807
	X: 232254
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, beépített oldaltornácossal hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, íves oromfalas kialakítású nyeregtetővel.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: átlagos.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes lakóépület.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: minden külső részlet, eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák, ablakosztások.</p>	
	

Helyi értéket képviselő építmények	
He-9: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 57
Hrsz.:	178/5
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404798
	keleti hosszúság: 21.628943
EOV koordináták:	Y: 844803
	X: 232193
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott (festett) utcafronti kerítés, kapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: kapuzat</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu.</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti tömegforma, a kerítés osztásrendje, a kapuzat kialakítása, kovácsoltvas elemek.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-10: lakó- és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 62.
Hrsz.:	54
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404538
	keleti hosszúság: 21.629288
EOV koordináták:	Y: 844830
	X: 232165
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, oldaltornácós hosszúházas lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület, melléképület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: az épület közepes állapotú.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a melléképület homlokzatai, tetőformája, eredeti tömegforma, nyílásrendje, ablak osztásrendje, homlokzatdíszek.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-11: melléképületek	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 64.
Hrsz.:	56
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404395
	keleti hosszúság: 21.629268
EOV koordináták:	Y: 844829
	X: 232149
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A hátsó gazdasági épületek magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: melléképület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképületek</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a hátsó gazdasági építmények elrendezése, eredeti tömegformája, az építmények kialakítása.</p>	

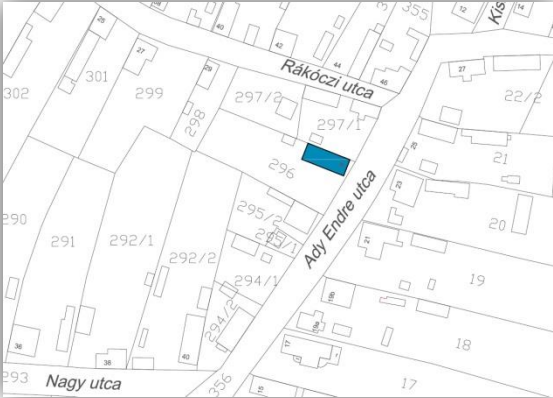
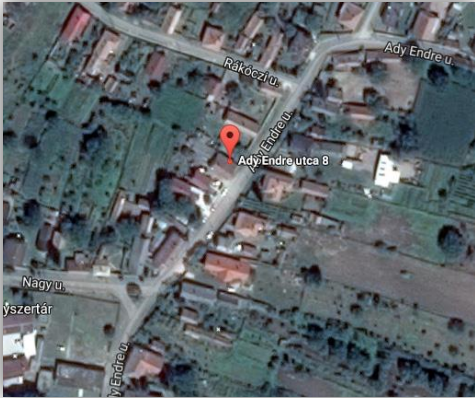

Helyi értéket képviselő épületek	
He-12: oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 66.
Hrsz.:	57
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404251
	keleti hosszúság: 21.629234
EOV koordináták:	Y: 844827
	X: 232133
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A főépület karakterét veszítette, átépítették, viszont a melléképületei még hagyományos kialakításúak. Az oromfalas kialakítású oldalsó melléképülete, nyílásai, a hozzá csatlakozó téglakapuzat, valamint a hátsó gazdasági építmények (kukoricagóré, ólak) magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: melléképület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező oldalsó melléképület, annak oromfalas kialakítása, eredeti tömegformája, hátsó gazdasági épületek kialakítása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő építmények	
He-13: utcafronti terménytároló (góré)	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 74
Hrsz.:	67
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.403687
	keleti hosszúság: 21.629127
EOV koordináták:	Y: 844821
	X: 232070
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglalábazaton álló, fából készült utcafronton elhelyezkedő terménytároló (góré) magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: góré</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: terménytároló építmény.</p> <p>Az építmény állapota: közepes (esztétikai hibákkal).</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fából készült terménytároló felépítmény és nyers, festetlen, téglából készült lábazata.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: elhelyezkedés, eredeti tömegforma, anyaghasználat, tető.</p> <p>Felújítás során javasolt a kapcsolódó építmények (kapu) szín és anyaghasználatra hangsúlyt fektetni.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-14: lakó és melléképület, kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Nagy utca 82.
Hrsz.:	74
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.402568
	keleti hosszúság: 21.629245
EOV koordináták:	Y: 844834
	X: 231946
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A főépület már csak tömegében őrzi a helyi sajátosságokat, oldaltornácát és nyílászáróit átépítették, viszont a melléképület még hagyományos kialakítású. A melléképület téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő ormfala, nyílásai és a hozzá csatlakozó téglakapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: melléképület és kapuzat</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: kétsoros beépítési mód, melléképület és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező melléképület, annak ormfalas kialakítása, eredeti tömegformája, nyílásainak kialakítása, formavilága.</p>	
	

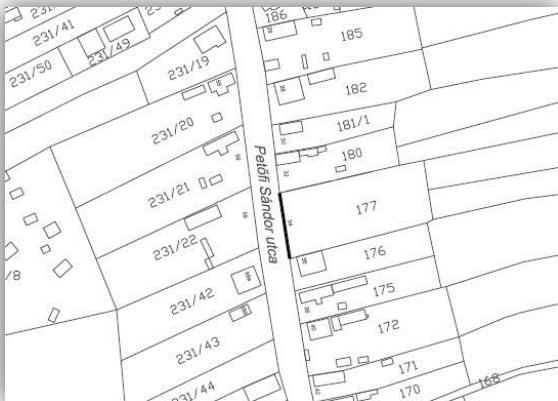

Helyi értéket képviselő épületek	
He-15: lakóépület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady E. utca 8.
Hrsz.:	296
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.407944
	keleti hosszúság: 21.631097
EOV koordináták:	Y: 844954
	X: 232548
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő ormfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős épület, és deszka kapuzata magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit. Az épület tornácát sajnos már átalakították, befalazták.</p> <p>Az építmény típusa: főépület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület</p> <p>Megőrzendő értékes részek: főépület tömegformálása, lépcsőzetes téglakeretezésű ormfala, szellőzőnyílásai, utcai homlokzatának nyílásrendje, tagolása, ablakok osztása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-16: lakóház	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Ady Endre utca 11.
Hrsz.:	14
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.406932
	keleti hosszúság: 21.630491
EOV koordináták:	Y: 844912
	X: 232434
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű, hajlított házas lakóépület.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: utcai homlokzat és az épület tömege.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma, anyaghasználat és felületképzés, nyílásformák és azok osztásrendje.</p> <p>Pótlandó részek: településkarakterhez illeszkedő kerítés és kapuzat kialakítása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-17: lakó és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 29.
Hrsz.:	232/4
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.408726
	keleti hosszúság: 21.624745
EOV koordináták:	Y: 844472
	X: 232619
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős főépület és jellegzetes hátsó gazdasági épületei magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: fő- és melléképület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó és gazdasági</p> <p>Az építmény állapota: leromlott.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fő és melléképület</p> <p>Megőrzendő értékes részek: az épületek eredeti tömegformája, nyílásrendje, lépcsőzetes téglá oromfalas kialakítása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő építmények	
He-18: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 34.
Hrsz.:	177
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.404833
	keleti hosszúság: 21.626147
EOV koordináták:	Y: 844592
	X: 232190
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott (nyers) utcafronti kerítés, kapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: kapuzat</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu.</p> <p>Az építmény állapota: közepes, felújítandó.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: teljes kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti tömegforma, a kerítés osztásrendje, anyaghasználata, kovácsoltvas elemei, és a kapuzat kialakítása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-19: kapuzat, melléképületek	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 56.
Hrsz.:	160
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.402932
	keleti hosszúság: 21.627062
EOV koordináták:	Y: 844668
	X: 231981
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A főépület karakterét veszítette, átépítették, viszont a melléképületei még hagyományos kialakításúak. Az oromfalas kialakítású oldalsó melléképülete, nyílásai, a hozzá csatlakozó téglakapuzat, valamint a főépülettel egybeépített hátsó gazdasági építmény magukon hordozzák Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: melléképület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: oldalsó és hátsó melléképületek, kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező oldalsó melléképület, annak oromfalas kialakítása, eredeti tömegformája, hátsó gazdasági épületek kialakítása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-20: lakóépület, kukoricagóré	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 59.
Hrsz.:	231/20
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4052269
	keleti hosszúság: 21.6257874
EOV koordináták:	Y: 844563
	X: 232233
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős lakóépület és kukoricagóréja magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: főépület, kukoricagóré</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület és góré</p> <p>Megőrzendő értékes részek: az épület tömegformálása, annak oromfalas kialakítása, kukorica tároló góré kialakítása.</p>	
	

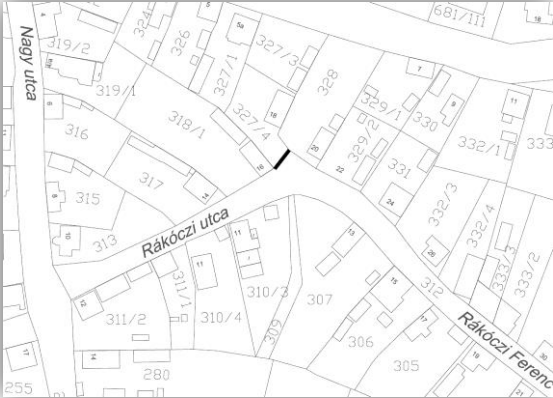
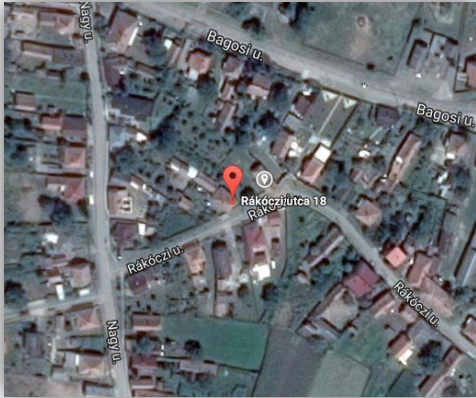

Helyi értéket képviselő épületek	
He-21: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Petőfi S. utca 77.
Hrsz.:	154/8
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4013009
	keleti hosszúság: 21.627566
EOV koordináták:	Y: 844712
	X: 231801
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A kőoszlopos kapuzat kovácsoltvas betétekkel magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: kapuzat</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: kapuzat és kerítés elemei</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a kapuzat kő tartóoszlopai és a kerítés kovácsoltvas elemei</p>	
	

Helyi értéket képviselő építmények	
He-22: kapuzat és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Olimpia utca 1.
Hrsz.:	147
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.402334
	keleti hosszúság: 21.628067
EOV koordináták:	Y: 844746
	X: 231917
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglá oromfalas melléképület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: melléképület, kapuzat.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: nyári konyha.</p> <p>Az építmény állapota: pusztuló (esztétikai és szerkezeti hibákkal)</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképület, kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a melléképület homlokzata, tetőformája, oromfalas kialakítása, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat téglából rakott elemei.</p>	
	

Helyi értéket képviselő építmények	
He-23: utcafronti terménytároló (góré)	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Olimpia utca 8.
Hrsz.:	75
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.4024659
	keleti hosszúság: 21.630605
EOV koordináták:	Y: 844937
	X: 231938
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A fából készült utcafronton elhelyezkedő terménytároló (góré) magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: egyéb építmény.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: terménytároló építmény.</p> <p>Az építmény állapota: közepes (esztétikai hibákkal).</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: fából készült terménytároló felépítmény.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: elhelyezkedés, eredeti tömegforma, anyaghasználat, tető.</p> <p>Felújítás során javasolt a kapcsolódó építmények (kapu, főépület) szín és anyaghasználatra hangsúlyt fektetni.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-24: lakóház, kerítés és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Rákóczi utca 13.
Hrsz.:	307
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.409501
	keleti hosszúság: 21.6286887
EOV koordináták:	Y: 844767
	X: 232715
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű lakóépület, utcára merőleges, oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása, és a téglából rakott (festett) utcafronti kerítés magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: lakóépület, kerítés és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, eredeti tömegforma. A kerítés osztásrendje, és a kapuzat kialakítása.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-25: lakóház	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Rákóczi utca 17.
Hrsz.:	305
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.409275
	keleti hosszúság: 21.6287759
EOV koordináták:	Y: 844774
	X: 232690
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. Oldalhatáron álló beépítésű lakóépület, utcára merőleges, téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású nyeregtetővel. A főépület kialakítása magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakó funkció.</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: lakóépület.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: eredeti homlokzatok, tetőforma, az oromfal kialakítása, eredeti tömegforma.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-26: kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Rákóczi F. utca 18.
Hrsz.:	327/4
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.409709
	keleti hosszúság: 21.627842
EOV koordináták:	Y: 844702
	X: 232736
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglaoszlopos, deszka kapuzat kovácsoltvas betétekkel magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: kapuzat</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: kerítés, kapu</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: kapuzat és kerítés elemei</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a kapuzat tégl tartóoszlopai és a kerítés kovácsoltvas elemei</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-27: kapuzat és melléképület	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Kossuth L. utca 14.
Hrsz.:	80/24
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.406638
	keleti hosszúság: 21.63399
EOV koordináták:	Y: 845177
	X: 232410
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A téglából rakott lépcsőzetesen emelkedő oromfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős melléképület és téglakapuzat magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: melléképület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: gazdasági épület</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: melléképület és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: kapuzat és a részét képező melléképület, annak oromfalas kialakítása, eredeti tömegformája.</p>	
	

Helyi értéket képviselő épületek	
He-28: főépület és kapuzat	
Cím:	Hajdú-Bihar megye, Sáránd, Kossuth L. utca 43.
Hrsz.:	60
GPS koordináták:	északi szélesség: 47.403632
	keleti hosszúság: 21.631961
EOV koordináták:	Y: 845035
	X: 232071
	
Helyszínrajz	Légifotó
<p>Az építmény jelentősége, mely indokolja a védelmet: településkaraktert meghatározó, egyedi arculatot hordozó építészeti jegyek. A kőoszlopos zárt ámbitusos oldaltornácos oromfalas kialakítású cserépfedésű nyeregtetős épület és kőoszlopos, cserépfedésű „fedeles” kiskapuja magán hordozza Sáránd hagyományos népi építészetének sajátos jegyeit.</p> <p>Az építmény típusa: lakóépület.</p> <p>Az építmény jelenlegi funkciója: lakóépület</p> <p>Az építmény állapota: közepes.</p> <p>Az építmény helyi védelemre érdemes részei: főépület és kapuzat.</p> <p>Megőrzendő értékes részek: a főépület tömegformálása, oldaltornáca, pincelejárója, az épülettel egybeépített fedeles kiskapuja.</p>	
	

Emlékművek, köztéri alkotások

Sáránd, Petőfi emlékpark
1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékműve

Sáránd, Petőfi emlékpark
Kopjafa

Sáránd, 1956-os emlékpark
Kopjafa

Sáránd, 1956-os emlékpark
1956-os emlékmű

Sáránd, Trianon emlékpark
Trianon emlékmű

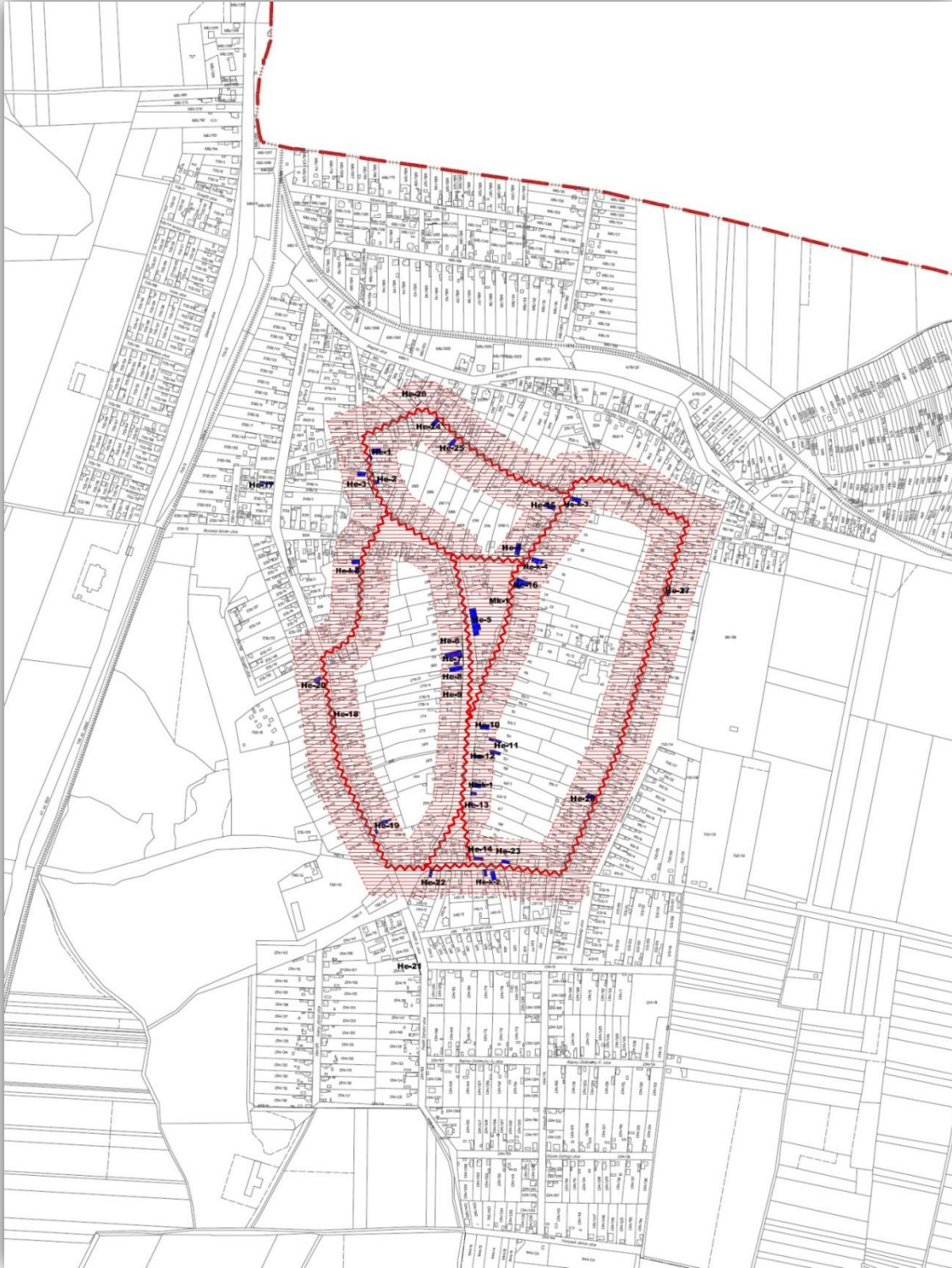
Sáránd, Holló L. utca eleje
Holló László emléktábla

Sáránd, Nagy utca 46. Református templom oldala
II. vil. háborús emlékmű

Településképi jelentőségű útvonalak, közterületek

A településképi jelentőségű útvonalak a Nagy utca, Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca mellékelt ábrán megjelölt szakaszai.

Helyi értékvédelmi terület

Sáránd helyi értékvédelmi területe a Kossuth L. utca, Ady E. utca, Rákóczi F. utca, Nagy utca, Holló L. utca, Petőfi S. utca, Olimpia utca által határolt terület. A terület a település szívében helyezkedik el, és a történeti településmagot határolja körbe.

